

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Nr. de Duminecă
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Honvezii.

(*) Mărturisim sincer: nu i-am socotit niciodată pe honvezi drept oștire de elită, ba în popor e răspândită părerea că numai cine nu-i bun de oștire împărătească, cei căzuți prin ciur, ajung la honvezime. Dar nici n'am presupus că în sânul acestei oștiri se poate întâmpla o *murdărie* ca cea dela Pánade.

Nu i-am socotit nici prea viteji pe honvezi: atât de lași nu i-am crezut însă, încât să-i cuprindă groaza văzând că un »cantor valah beat« îndrăznește să se certe cu căpitanul lor — căci așa povestesc zia-rele maghiare întreaga tragedie — să și peardă capul într'atâta, încât să sune alarma și un batalion întreg, cu baioneta pusă, să dea năvală asupra românilor neînarmați, cari stăteau pașnic, și priveau la »tisturile« ce petreceau în școala română făcută cunștină unde beuseră până ajunsese să nu se mai fină pe picioare...

Să primim însă drept adevăr, că *românii* au fost agresivi. Întrebăm și atunci: lovit-au ei, măcar cu degetul cel mic, pe vr'un soldat?

Nu. Asta n'o afirmă nici un raport, nu se dă numele unui singur român agresiv *cu fapta*... Și agresiunea nici nu se poate închipui altfel, căci numai cu ochii, ori cât am fi de aspri, nu-l poți doborî nici chiar pe cel mai beciznic honved.

Dar să admitem *intenția*: că *aveau adevărat de gând* să-i prăpădească pe cei cu nădraji

roșii. *Era oare asta cu puțință?* Să nu fi știut oare căpitanul în ce comună se află?

După statistica oficială, comuna Pánade are adevărat 909 locuitori, dintre cari 60 unguri iar români 849. Dintre aceștia bărbați în stare să ia parul (cel mult parul, căci puște nu au!) sunt vre-o 200.

Ei, d'atâția români să se sperie și să se simtă primejdii un batalion (800) de honvezi, înarmați până în dinți?

Nu facem ungușilor insulta să credem asta.

Ne și mirăm că »Az Ujság« de ieri și »Aradi Közlöny« de azi invoacă motivul »legitimei apărări«... Dar, ca să fie legitimă apărare, trebuie să existe — primejdie.

Ori, într'un sat nearmat, în care nu sunt mai mult decât 200 bărbați, cum poate fi primejduit un batalion de soldați, înarmați cu Mannlicher?

Și cum vine, ca în legitimă apărare, să pătrunzi în casa omului și acolo să străpungi până și femeii cari erau culcate?

Motivul acesta nu poate deci să existe și el este invocat numai pentru a se scuza cu ceva nemai pomenită mișelie, lașitate și crimă.

Rămâne dar, ca adevărat motor al întregii inscenări, *ura* ce honvezii nutreau poporului care-i dase adăpost.

»Trebuie stârpiți valahii!« — iată ce comandă s'a dat. Și trebuie să mărturisim, că vitejii săcui nici n'au cruțat pe nimeni, ci chiar după mărturisirea comunicatului semi-oficios »mulți valahi au fost străpuși în casele proprii«...

Se aduce însă, întru desvinovățirea căpitanului că a fost beat. Dar tocmai faptul acesta arată mai peremptoriu sentimentele pe cari le au ofițerii honvezi față de români. *In vino veritas!* La beție își dă ungușul curs patimilor sale.

Și apoi ce fel de armată este asta: cu ofițeri cari se îmbată încât nu mai știu de ei? Ce avem mai scump: fiii noștri, pe mâna unor astfel de ofițeri să ajungă? Și dacă în timp de pace se dedau la astfel de orgii, ce ar fi vitejii aceștia în stare să facă pe vremea de război? Dar ei sunt în halul ofițerilor ruși cari au făcut de răs Rusia în războiul cu japonezii.

O învățătură mare putem însă trage și din cele întâmplăte la Pánade. Ni-s'a desvâlit în toată grozăvia sa spiritul ce domnește în așa zisa *armată națională maghiară*, ni-se pune în perspectivă cam ce am putea aștepta să se întâmple mai des cu noi, dacă paza ordinii publice din țară și chiar țara ar fi dată numai în seama unei *armate naționale* pentru care coaliția a dus lupta înverșunată!

Știam noi demult, că în armata honvezească suntem »büdös, vad oláh«...

Mai anul trecut chiar în Arad, în auzul publicului, un ofițer insulta pe soldații români într'un chip murdar, încât deputatul St. Pop făcuse arătare contra lui.

Dar o probă înfricoșată, ca cea dela Pánade, nu s'a mai dat.

Vor înțelege acum și ungușii și lumea întreagă de ce românii țin cu dragoste la

FOIȚA ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Cetitorule unguș, te compățimesc.

(Un capitol de etică).

De Ilie Marin.

Să nu vă așteptați — în urma titlului din fruntea acestui foileton — la un articol »agitatoric« Chiar și faptul că ne aflăm în subsolul jurnalului, ne dictează să nu depășim marginile obișnuite într'un foileton, mai cu seamă, că enumerând numai faptele de mai la vale, ele vor pleda mai mult în serviciul scopului acestor rânduri.

Ascultați de ce este vorba. Suntem în curat: am avut o învingere strălucită la Beiuș. Uriașul pe care-l credeam dus de pe lume, începe să-și miște brațele amorțite, ochii, cari n'au văzut lumina zilei de atâta amar de timp, încep a se încerca să străbată zorii dimineții, inima, care tăcea molcom, prinde putere, și-i pipăim svăcniturile, cari bat la poarta vieții, cerându-și drepturile ei firești. Bihorul n'a fost mort, el numai așipise.

Nu vrem să ne ocupăm cu partea politică, ci constatăm numai deșteptarea națională.

Povestii storfările, cari s'au făcut în timpul din urmă din partea noastră, descrieți în culori vii luptele parlamentare, legile aduse în urma lor, lăudați perseverența unor oameni, cari stau zile întregi sub regimul teroristic al sulitelor și paturilor de pușcă — ce zic zilele săptămâni întregi! — dați-le la țipar, dar nu amintiți cu nici un cuvânt, că luptele acestea au fost purtate din partea neamului românesc și trimiteți aceste pa-

gini ziarelor ungușești. Veți face bine dacă în loc de români veți vorbi consecvent despre buri sau despre po'oni sau despre un orice alt neam, care a fost oprimat vre-odată.

Sunt sigur că jurnalele ungușești vor înregistra cu multă simpatie apariția broșurei, o vor lăuda și o vor escorta cu o grămadă de aluzii la lupta »sfântă«, »națională«, pe care o poartă națiunea ungușească pentru eluștarea drepturilor ei.

Nu-i așa, un moment de elevație sufletească mare din punct de vedere etic?!

Da. A și iubi neamul și legea e un punct cardinal din etică, căci e o recerință primordială a bazei unei societăți.

Dar întoarceți foaia. În locul poporului îndepărtat, cunoscut numai din auzite, povestiți aceleași lupte, dând adevărata culoare și adevăratul nume faptelor petrecute. A! Nu sunt mai puternice trăsnetele cerului, nu sunt mai înfricoșate răsplătirile din fundul iadului decât sunt privirile și vorbele și faptele ziarelor ungușești.

Să fim sinceri: nu ne așteptăm la laude. E prea natural, să nu ne laude. Când văd desvoltarea noastră e prea firesc să simtă că pierd terenul de sub picioare. Cum poți pretinde dela unul, care se ținea stăpânul unei case, să îmbrățoseze pe acela, care vine și-i arată negru pe alb drepturile sale de părtaș la casă, când stăpânul de până acum este de o grandomanie fără de seamă?

Dar — și acest dar este punctul negru în această afacere monstruoasă — dar nu aștepta dela mine, tu jurnalistule »care mă insultă zilnic, tu, care-mi batjocorești cias de cias ce am eu

mai sfânt, ca eu să te sprijinesc în acțiunile tale sau să-ți le sufer înghițind în sec. Căci e nonsens, e încontra firii omenești!

În starea aceasta ne aflăm noi astăzi. Presa ungușească — onoare unor excepțiuni — și-a pierdut sărită. Cetiți, vă rog, rapoartele de pe câmpul de luptă, voiam să zic dela alegerea din Beiuș. Dați atenția cuvenită tuturor epitetelor, tuturor grațiozităților, tuturor amănunțelor povestite de raportorii foilor ungușești. Și după ce le-ați cetit toate, după ce le-ați putut ceti până în capăt, întrebați vă roșeața din obraz și vă va tălmăci întreg adevărul. Cum, se pot minciuni mai sfruntate pe fața pământului? Este adevăr bătut în față mai fără de rușine? Se poate mistifica mai tare din partea unui creier omenesc, decât au făcut o scriitorii trimiși să raporteze »adevărul«? (Cel puțin așa se susține!)

Și trebuie să exclami din tot sufletul tău: cetitorule unguș, te compățimesc. Tu nu știi cât veni sugi zilnic din coloanele ziarelor tale. Tu nu ești conștiu cât de mult e falsificat adevărul pe hârtia, care nu înroșește. Tu nu știi nimic — căci altfel sunt sigur, mai mult decât sigur, că ai da la oparte cuprins de scârbă această marfă de proveniență ticăloasă. Alarma la luptă e o farză de panglicărie, abuzurile noastre niște cereri juste, în urma locului și dreptului pe care-l avem ca români și ca oameni. Tu nu poți să știi toate astea, căci ai privirile prinse în marginile strănte ale unor egoști și neoameni.

Nu, apărarea aceasta a cetitorului unguș nu este nedreaptă. Sunt mulți, mulți, cari ar judeca altfel de-ar fi altfel presa ungușească.

Dar, se naște înțelegerea, ce mijloace să folo-

armata comună și de ce nu simpatizează cu onorata coaliție sub care s'a dus luptă contra armatei comune și pentru — »armată națională«...

Armata națională, comandată de ofițeri ca Jakab, ar fi moartea noastră.

O bună măsură. Privitor la spiritul național care domină în ministerul de domenii, comerț și industrie din România, minister în fruntea căruia este dl *Anton Carp*, »Az Ujság« se jeluește după cum urmează :

»Inginerul Paianu, directorul secției industriale din ministerul comerțului, a dat un ordin, care atinge cât se poate de aproape și desigur va impresiona penibil pe impegajii speciali și comerciali în majoritate covârșitoare maghiari, precum și capitalul maghiar investit în întreprinderi industriale din România. Ordinul acesta, dupăcum ni-se scrie din București, invită întreprinderile industriale subvenționate de stat, ca în decurs de trei luni să îndeplinească îndatorirea, ca dintre lucrătorii pe cari îi aplică, două treimi să fie cetățeni români. Paianu, cu îndrăzneța explicare a legii, merge însă și mai departe și cere ca nu numai lucrătorii, ci și dintre impegajați două treimi să fie români.

»Prima parte a ordinului, ce privește pe lucrători, va sili 2500 lucrători unguri ca în scurtă vreme să-și caute fericirea înafară de hotarele României; a doua parte lovește în interesele vitale ale mai multor sute funcționari maghiari unii conducători, alții specialiști mare parte investiți cu cerc de influență însemnat.

Cum explică ungerii căderea lor?

În sinul publicului unguresc s'a ridicat o adevărată campanie de acuze pentru căderea lor dela Beiuș. Ei explică prin tot felul de acuze căderea lor, ba că Barta nu

seși împotriva unei astfel de piese? Să ne dăm puțin seama.

Ce ați face cu un astronom, care cu ajutorul ochianului său, ar căuta să vă arate, să vă dovedească, că depărtarea între cer și pământ este alta decât au hotărât o generație nesfârșită de experți iscușiți și astea cu ajutorul unei lentile, care vedeți că este mincinoasă.

Ce ați face cu un zoolog, care caută să vă dovedească, că întreg regimul animal are ramificația tocmai contrară cu teoriile de până acum, aceasta în urma unui schelet dovedit de falsificat în întunecul cabinetului său?

Ce ați zice unui medic, care v'ar asigura că chinina e otravă, ce ați face de matematicianul, care ar căuta să vă dovedească, că de douăori doi sunt cinci? Nu i așa i ați huidui, iați da jos din catedrele, pe cari le ocupă?! Și e foarte natural lucrul acesta.

Ei bine, dacă a mințit — vorba e prea slabă, vai, pentru înfierare! — dacă a mințit astronomul și zoologul și medicul și matematicianul, atunci n'a mințit și ziaristul, care cererilor noastre îndreptățite le opune injurii și întortochieri, suferințelor noastre, batjocuri cinice, protestărilor noastre priviri pline de dispreț?

Nu vă gândiți cât rău aduc acești gazetari naționaliilor noștri? Nu vedeți consecințele grave ale acestor destrăbălări?

Ce va face cetitorul unger? Va veni la adevăr? Se va convinge despre minciuna îmbrăcată în piele de leopard și cu miros de usturoi? Nu o știm.

Dar știm una. Știm, că cetitorii români au abonate jurnale ungurești și că sprijinesc deci cu

trebuia să demisioneze, ba că trebuia alt candidat mai de seamă, ba că nu s'a lucrat destul, și nu s'a lucrat bine, ba »terorizarea« românească, ba administrația liberală ostilă kossuthiștilor etc. Dar nici unul din ziarele ungurești nu știe sau nu vrea să găsească adevărata cauză a izbândeii noastre. Aceasta nu poate fi decât procesul de trezire națională care își face cursul într'un chip neînduplecat și irezistibil pretutindeni între români care a început să se săvârșească și între românii din Bihor. Acesta este un proces istoric și nu poate fi împiedecat prin nimica. Toate celelalte cauze nu pot fi decât cauze comitatense, factori cari pot să grăbească sau să zăbovească procesul acesta, dar nu-l pot zădărnici. Toate cercurile românești de oriunde, sunt domeniul nostru politic firesc și toate mandatele românești, azi în mâinile ungerilor vor trebui să devină mai curând sau mai târziu românești.

Când toate mandatele românești vor fi cucerite de români, atunci primul capitol al luptelor noastre naționale se va fi sfârșit — pentru a începe altul și altul.

Pe oricine ar fi pus ungerii candidat la Beiuș, oricât ar fi »lucrat«, cheltuit și terorizat, oricât s'ar fi evitat toate »greșelile« totul ar fi fost zadarnic. Căci acum sau mai târziu Beiușul ca și celelalte mandate românești ar fi fost și vor fi ale noastre pentru totdeauna și fără nădejde de recucerire din partea potrivnicilor noștri.

Totuș nu vrem să zicem că ei ar fi făcut mai bine să renunțe la orice luptă. Nu, lupta lor este numai fără nădejde dar nu-i și zadarnică. Ea are un rost foarte bun, rostul de a forma fondul de rezistență necesară pentru a da luptei noastre adevărata putere educativă și întăritoare. Avem nevoie de rezistența lor, cum lumina are trebuință de întunec, cum binele are nevoie de rău. Fără lupta lor nu ar fi nici lupta, nici înălțarea noastră, fără rezistența și piedecile puse de ei nu ar fi nici opintirile din partea noastră cari ne încălzesc și ne

creițărașii lor aceste jurnale. »Budapesti Hirlap« și »Magyarország« și »Neues Pester Journal« și celelalte își au sutele, miile lor de cetitori.

Vor mai suferi insultele acestea fără să clipească din ochi? Vor plăti abonamentul lor, când știu bine, că fiecare creițar de al lor va aduce interese și interese de interese pentru îngrășarea jurnalelor, cari ne vreau moartea?

Da, să se cetească și foile acestea, dar numai de aceia, cari sunt chemați să-și vadă dușmanul în toată golăteea sa și să l poată urmări pas de pas. Dar numai de aceștia. Cele două mii de români, cari cetesc și abonează »Budapesti Hirlap« sprijinesc presa noastră — slavă Domnului! am ajuns pe cărare sigură acum! — și informeze-se de aici despre infamiile debitate contra noastră.

Aceasta e ținuta corectă românească. Așa s'a ridicat presa boemilor în Boemia, a polonilor în Germania și a tuturor neamurilor conștii de ce vreau.

Trimiteți câteva rânduri redacțiilor ungurești din Budapesta :

»Onorată (?) redacțiune!

»Sunt pătruns până în adâncul sufletului meu de netemeinicia insultelor aduse neamului meu întreg și Vă anunț că resping ori ce număr al ziarului D-voastră. Dacă aș face altfel nu mi-aș cunoaște chemarea de român și de om.

Cu stima, pe care o meritați :

N. N.«

Acesta e răspunsul cel mai potrivit.

Să-și tragă de samă ei cu cine au a face.

Să vadă, că nu ne mai pot îmbăta cu apă rece,

dau adevărata putere națională. Pentru aceea le mulțămim pentru că-și îndeplinesc datoria bine și și au făcut-o și la Beiuș, făcându-ne cât mai multe piedici și mișerie.

Li rugăm să nu renunțe la lupta lor, ci dimpotrivă să urmeze înainte și istoria noastră le va fi recunoscătoare ca celor mai buni prieteni ai noștri.

Felicitări lui dr. Vasile Lucaciu.

Am primit din România următoarele :

În mijlocul unei atmosfere înăbușitoare, otrăvitoare chiar; și a presiunilor, ingerințelor și ticăloșilor încalificabile, făptuite la Beiuș, strălucita învingere a D-rului Vasile Lucaciu, a umplut de bucurie inimile tuturor românilor, făcând se tresalte și să jubileze coardele tainicului lor suflet, atât de încercat și de crud lovit în trecut, de dușmanii noștri!

Alegerea dela Beiuș, cimentează încrederea și reclădește din temelie bazele fundamentale ale bărbăției noastre în viitor.

De dl dr. Vasile Lucaciu și de ceilalți vajnici și Valeroși fruntași, sunt legate aspirațiunile legale și de drept natural, idealul neamului.

În țară, fericita veste este sărbătorită cu un entuziasm indescriptibil. Din miile de pepturi și de suflare a tot ce e român, un singur glas să răsună :

»Trăiască dr. Vasile Lucaciu. Trăiască românismul, tare și nedespărțit!«

Alexandru Nicolau avocat.

Caracal 15 August 1907.

Societatea studentescă »Solidaritatea« din Iași, de asemeni a trimis părintelui dr. V. Lucaciu o telegramă entuziastă.

Din Viena primim următoarele :

»Românii din toate părțile, aflători în Viena, salută cu entuziasm triumful părintelui Lucaciu și al bravilor beiușeni... Virtus romana rediviva.

Jordan Bogdan
farmacist în T. Severin.

Câmpulung. Tot Câmpulungul românesc felicită pe falnicul român pentru victoria glorioasă în lupta națională. Naște cu Dumnezeu!

P. Zamfirescu primarul orașului. Prodanciu, Anghel. (Celelalte nume nu mai le putem descri-

să vadă că trăim, că ne mișcăm, că răspundem, că nu ne lăsăm intimidati.

Vor veni și cetitorii unguri să facă asemeni nouă? Să o dorim din tot sufletul. Să facă ca neguțatorii din America, cari își cheamă personalul în fiecare dimineață în biserică și se roagă lui D-zeu și jură că nu vor înșelă pe stăpânii lor. Cetitorii unguri să le ceară un singur lucru : Să nu mai scrie minciuni.

Dar noi — noi să ne facem datoria. Respingeți, de trăiește în D-voastră suflet românesc, otrava sufletească, ca cu atât mai bine să lucească soarele, să-și întindă razele sale, cari prin ochenele jurnalelor din Pesta apar spălăcite și lipsite de orice putere.

Somnul.

— Foileton științific. —

Un filozof a zis: »somnul este icoana morții«. Ce frumoasă comparație și câte gânduri s'au mai cristalizat pe tema aceasta! Câte poezii s'au mai scris având cam același subiect! Dar dacă ne coborâm din sfera eterică a filosofiei a cea reală a științei, dacă lăsăm la o parte spiritul și privim omul din punctul de vedere al materiei, atunci comparația de mai sus ne apare numai ca o formă frumoasă poetică, dată unei stări normale și vii a organismului animal.

Căci în somn, departe de a avea o apropiere a morții, avem o aceeași continuitate de viață, cu oare cari modificări, cu oare cari suspensiuni de funcțiuni. Așa, dormind, se întrerupe firul

fra, ci le publicăm așa cum ni-le dă — telegraful unguresc, să vadă și frații din România). Sivia Beuca, Constineanul Bocancia, Adrian Bocca, Amfiloch Bocca, Victor Bocci, Leot Borabiovski nici, Carabjonschi Cocarli, Cocorean Cramerius, Cramriuc Criclevic, doctor Dracinschi Antaniu, Dracinci Gaina, Gugorovitz georgi, Hutu Isecescus, Noectuer Lupu, Lutia Aleco, Cavalea de Micul, Mezosan Muntean, Naherneac Pislea, Polonic Prelici, Priscornic Ptroceow, Ovici Tirgan, Cavaler de Pruncur Cotica, Rotariu Stefuriac, Tanioni Turcan, Verslovache Vichobivi, Volosciuc Lacharovichi Zugrau.

Trimițând astăzi 16/29 Aug. din Constanța telegrama de mai jos neînfrântului luptător dr. V. Lucaciu și nefiind siguri dacă ea va ajunge la destinație, vă rugăm să binevoiiți a-i da loc în prețutul D-voastre ziar »Tribuna« pentru care vă rugăm a primi asigurarea osebitei noastre stime:

Telegrama adresată d-rului V. Lucaciu, Șișești.

Meritând ai fost ales și-ți zicem:

Părinte dela Șișești
Suta de ani s'o implinești.

(Aci urmează două versuri, pe cari din motive bineștiute, le omitem). Ilariu Banciu, teol. abs. și avocat, Hristian Țapu, profesor, Bunescu, secretarul soc. »Patria« din München, V. Teodorescu, profesor, T. Teodorescu, măiestru de cor, Ghițescu, magistru postal, Valeriu Florea, funcț. de bancă, A. Romulus, licențiat farmacie, I. Simionescu, funcț. contabil, Al. Butnaru, desemnator, Popp, funcționar, M. Jippa, funcționar, P. Popescu, N. Teodorescu, I. Antoniu, funcționari la ministerul de finanțe în portul Constanța, Ioan Suci, proprietar.

Din România.

MM. LL. Regele și Regina la Viena. O depeșă din Viena cu data de 14/27 August ne anunță că MM. LL. Regele și Regina României au sosit acolo în cel mai strict incognito la ora 2 și 9 m. d. m. Orice recepțiune oficială fiind interzisă, la gară erau prezenți numai însărcinatul de afacezi Cantacuzino, funcționarii căilor ferate și poliția.

Majestățile lor au descins din vagonul salon; Regele a salutată mai întâi pe dl Cantacuzino și pe funcționarii căilor ferate, în urmă pe consilierul de poliție cavalerul Rath, pe care regele îl

cunoaște dela Gastein și pe celelalte persoane prezente.

Regina a primit de asemenea salutările celor prezenți,

Majestățile lor s'a dus în urmă în sala curții de unde după un scurt repaos s'au dus în trăsură la otelul Krantz unde au petrecut noaptea.

Dimineața la orele opt au plecat la Innsbruck și de acolo la Umkirch în Baden.

Indată după sosirea la otel perechea regală s'a dus în grădina publică unde a vizitat noul monument al împărătesei Elisabeta, depunând și o magnifică coroană.

DI Spîru Haret, ministrul instrucțiunii publice terminând raportul privitor la rolul pe care l-au avut preoții și învățătorii în răscoalele țărănești din Martie trecut, l-a supus cunoștinței M. S. Regelui. Majestatea Sa a rămas adânc impresionat și foarte satisfăcut, citind această documentată lucrare.

Cu acest prilej, un mare număr de preoți și învățători, dintre cei cari s'au distins și au expus viața pentru potolirea mișcării, au fost decorați — după propunerea dlui ministru, — cu medalia »Răsplata muncii« pentru școală și biserică.

DI căpitan Alexandru D. Sturdza, dela marele stat major al armatei, a fost numit în postul de atașat militar pe lângă legațiunile noastre din Paris și Bruxelles, pe ziua de 1 August a. c.

Mișcarea populației în 1906. Din raportul oficial asupra mișcării populației României în 1906 reiese următoarele:

Căsătoriile și nașterile au sporit în mod considerabil, numărul morților a scăzut, iar excedentul de 105234 născuți asupra morților este cel mai mare ce s'a înregistrat până acum în țară.

La un asemenea rezultat îmbucurător a contribuit desigur îmbunătățirea stării economice în anii 1905 și 1906 și cu deosebire au influențat recoltele abundente înregistrate în acești doi ani. Este, de altminteri, știut că prosperitatea agricolă își manifestă fără întârziere efectele bune asupra mișcării populației și mai ales asupra înmulțirii căsătoriilor.

La sporul căsătoriilor din 1906 a mai ajutat și reforma codului civil, care a simplificat formalitățile actelor de stare civilă, cu începere din Martie 1906.

Divorțuri au fost 1737. Populația probabilă a României se evalua la sfârșitul anului 1906 la țifra de 6 milioane 585.534 locuitori.

În 1906 au emigrat din țară 3185 evrei, din

cari 939 bărbați, 1331 femei și 915 copii (1114 emigranți erau meseriași).

Raid. Joi, la orele 5 de dimineață, au părăsit capitala pentru a face călare cursa București-Constantinopol d-nii căpitani Romulus Scărișoreanu, din cavalerie, și Al. Alexiu, din statul-major.

Plecarea s'a făcut din curtea școlii superioare de războiu din strada I. C. Brătianu. O mulțime de ofițeri au ținut să asiste la această plecare.

Ofițerii vor ajunge la Rusciuk seara, unde vor rămânea peste noapte. Cursa va dura 26 de zile.

Expoziția petroliferă, instalată în pavilionul regal din parcul Regele Carol I, dela Filaret, e aproape complet terminată.

Ea cuprinde un bogat și interesant material și va fi deschisă în primele zile ale săptămânii viitoare.

În timpul congresului ministerul de domenii, primăria capitalei și asociația generală a exploataților de petrol vor organiza diferite festivități în parcul Filaret.

Grânele. Din raportul înaintat ministrului domeniilor de către șeful stațiunii agronomice din București se constată, în urma analizei făcute, că grânele din recolta anului curent se prezintă în condițiuni bune, din punctul de vedere calitativ. Ca evaluare cantitativă stăm însă rău, deoarece nu s'a făcut o recoltă bogată.

În tot cazul, grânele noastre din acest an sunt mult superioare grânelor ungurești.

Cele mai bune grâne s'au făcut în Oltenia și anume în județele Dolj, Romanați, Mehedinți și Olt. În județul Dolj s'au recoltat grâne foarte bune.

Marii cultivători. Numărul marilor cultivători din țară este de 4329, dintre care numai 1980 sau 47.7 la suta posedă mașini agricole cu vapor; dintre 2246 arendași numai 896 sau 39.8 la sută posedă mașini. Mai avem 438 de mehanici, 448 mici agricultori și 254 alți posesori de mașini cu vapor. Cei mai mulți posesori de mașini se găsesc în șesurile Dolj, Teleorman, Ifov și Romanați, iar cei mai puțini în județele muntoase ale Moldovei.

În toată țara se găsesc 39 asociațiuni de săteni, cu 1189 membri dispunând de 91 mașini.

Dintre mașini sunt: 55 pluguri cu aburi cu putere de 1171 cai vapor. Locomobile avem 4530 cu o putere de 47.861 cai vapor, din acestea 357 servesc după treerat, la mori.

vieții de relațiune, pe când viața negativă continuă; respirația, digestia, circulația sângelui.

Ca ceva normal, ca o reparație, ca o reimprespătare a forțelor nervoase cheltuite în cursul zilei, creierul și sistemul nervos general într-o stare de repaos, care se traduce prin aceea stare așa de cunoscută și numită somn.

Cum inima în desele ei bătăi are după fiecare a doua bătăie o clipă de repaos, tot așa și sistemul nervos are o stare de repaos mai lungă și care dă ca rezultat momentan aceeaș iconă a morții. Prin urmare, nefiind o suspensiune completă a sistemului nervos total, ci fiind o nevoie care este necesară bunei funcționări a sistemului, somnul poate fi socotit ca o funcțiune a creierului.

Zisei mai sus că în timpul somnului funcțiunile vieții de relațiune (vedere, auz, etc.) sunt suspendate, iar funcțiunile vieții de vegetație (respirație, digestie, circulație etc.) urmează a se efectua. Ce denotă aceasta? Denotă că principalul caracter al somnului este încetarea activității creierului și al sistemului nervos în general. În timpul somnului mișcările voluntare sunt suspendate, creierul nu mai simte impresiunile externe (vedere, auz, miros) și nici pe cele interne (sete, foame etc.). Nu vorbesc de actele cari s'ar produce de așa manieră ca să sperie, să gonească somnul: negreșit că dacă în camera în care dorm s'ar produce un sgomot mare l'aș auzi sau dacă mi-ar da cineva amoniac la nas m'aș trezi; dar atunci nu mai poate fi vorba de impresionabilitatea creierului, ci de gonirea somnului, de readucerea activității creierului într'un mod oarecare, prin urmare de deșteptare. Acelaș lucru e și cu

foamea sau setea: de câte ori nu ne-am deșteptat cu gâtul ars de sete cu dorința nebună de a bea o cofă de apă? mai ales după vre-o noapte petrecută în tovărășia prea multor... pahare goale. Dar câți sunt cari strâng mai tare chimirul și se culcă să doarmă, ca să uite că în seara asta n'a mâncat!

Această încetare a activității sistemului nervos, atât la om cât și la animale vine la vremuri potrivite și mai ales noaptea, — când vre-o cauză oarecare nu a transformat noaptea în zi — pentru că atunci toate cauzele cari ar produce o excitație externă cerebrală (lumină, sgomot), sunt diminuate mult sau pierdute.

Științificește, o repet, somnul poate fi socotit ca o funcțiune a creierului. Aceste zise și înțelese, să vedem cum se adoarme, cum se doarme, penitruce se doarme.

Cum se adoarme. — Un faimos învățat francez, Lasègue a zis cu drept cuvânt, că somnul se anunță printr'o primă senzație pe care a numit-o »apetit de somn«, senzație care este cam aceeaș cu senzația de foame, apetitul propriu zis. Dacă acest apetit nu se satisface atunci se transformă într'o senzație imperioasă »trebuința de somn« ce se traduce printr'o serie de senzațiuni ce fiecare cunoaște: greutatea pleoapei superioare ce cade mereu ca de plumb (ah, orele de vară în clasa profesoriilor plicticoși), greutatea mânilor, a picioarelor și a capului, căscături, micșorarea simțului pipăitului, micșorarea atențiunii etc., în două vorbe, oboseală generală. Câtva timp se poate rezista acestei necesități, dar după o vreme devine așa de puternică, încât se adoarme în pozițiile cele mai defavorabile: san-

tinele cari adorm în picioare, soldați cari adorm umblând, călăreți pe cai, ba chiar și în suferințele torturilor somnul doborâ pe om.

În starea normală somnul nu ne prinde deodată să ne doboare ca pe un obiect inert, ci organele noastre adorm rând pe rând: după căscături și greutatea mișcărilor și a atențiunii urmează mușchii care ridică pleoapa superioară apoi inerția mușchilor cefei care face să cadă capul înainte, apoi mușchii picioarelor și ai mânilor se relaxează și în fine mușchii trunchiului. Atunci senzațiile vizuale sunt pierdute, ceva mai târziu se pierde și auzul și conștiința eului dispărând, somnul pune posesie pe noi și începe. Iată cum se adoarme.

Ceeace ajută mult la venirea somnului este obscuritatea și liniștea — cari exprimă excitațiile ce ar ajunge prin ochi și prin urechi la creier — și repețirea unor a celorșa senzații monotone cu murmurul vântului, o lectură plicticoasă, cântecul doicei, legănarea etc.

Din contră, deprinderea face ca unele excitații externe să fie necesare: sunt persoane cari nu pot dormi decât cu lampa aprinsă, morarul pe care nu-l prinde somnul decât în sgomotul morei și s'a vorbit mult de un domn care nu putea să doarmă decât la teatru, la operă. Tot timpul cât se cânta el durmea dus; când sgomotul aplauzelor era prea mare, tresărea, se deștepta pe jumătate, dar adormea iar. În antracte cât ce tăcea muzica, se plimba prin teatru, căsca, vorbea și relua locul și somnul la primele acorduri ale orchestrei. Nu mai vorbesc de somnul din sălile de ședințe din parlamente sau tribunale, acela este și mai dulce... fiind plătit.

Treeratul se face în majoritate de mecanici anteprenori, cari umblă vara cu mașinele prin comune, cam 1320 aproximativ. Anteprenorii aceștia sunt în număr de 2184.

Mai avem în țară 2408 comune în cari treeratul grânelor se face cu cai.

Statistica mașinelor de treerat. Datele statistice culese de ministrul domeniilor asupra mașinelor și instrumentelor agricole în străinătate, arată că: suprafața ce revine la un plug cu aburi este de 16.930 hi. pentru Germania; față de țara noastră diferența este foarte mare (99.567 ht. la un plug cu aburi) și este mult mai mică pentru Ungaria.

Cele mai număroase mașini de treerat sunt în Germania, unde revine o mașină la 111 hectare. După Germania urmează Franța (o mașină la 860 hect.), Ungaria (949 hect.), apoi România (1 la 194 hect.) În Bulgaria mașinele de treerat nu sunt încă așa de mult întrebuintate ca la noi, căci ia 16.640 hect. revine o mașină.

În ce privește plugurile cu tracțiune animală, suprafața ce revine unui plug se apropie foarte mult dela o țară la alta. Mașinele de sămănat ocupă locul întâiu în Ungaria, apoi urmează Germania, România, Franța și Bulgaria e cea din urmă. Mașinele de cosit le găsim mai bine răspândite tot în Ungaria.

Dacă examinăm raportul care există între mașinele de secerat din țara noastră cu acele din alte țări, vedem că ne aflăm sub acest raport pe o treaptă superioară. Numărul acestor mașini la noi se apropie de acela al Franței și e de două ori mai mare ca acela din Ungaria.

Suprafața raportată la un car sau căruță nu diferă mult dela o țară la alta.

Dela congresul socialist din Stuttgart.

Patriotismul, antimilitarismul și internaționalismul.

La discutarea asupra militarismului și a conflictelor internaționale, s'a discutat o propunere a secției internaționale a lucrătorilor francezi, care sună astfel: »Congresul privește solidaritatea internațională ca datoria cea mai mare a proletarilor și socialistilor. Le cere să facă a se putea pune în lucrare hotărârile congreselor din urmă, organizând o lucrare națională și internațională a muncitorilor, spre a împiedica prin toate mijloacele războiul în orice țară, începând cu intervenția în parlamente și cu agitația în afară de parlamente și sfârșind cu greva generală și cu răscoala«.

Cum se doarme. — Văzurăm cum organele adorm unele după altele: pleoapele, capul, mâinile, apoi organele simțurilor: vederea, mirosul, auzul și atunci omul sau animalul este cuprins cu totul în brațele lui Morfeu, dar însă, somnul nu este absolut decât în prima oră, după adormire. De aci încolo, simțurile sunt din ce în ce mai gata de a-și relua funcțiunile, pânăce după a 6 a sau a 8-a oră, se deșteaptă dela sine. În prima oră toate sensibilitățile, toate mișcărilor sunt complet suprimate. Chiar și mișcărilor în pat, d. ex. întinderea unui picior ce te doare, a unei mâni ce stă pe inimă, chiar și aceste mișcări, oricât de reflexe și de dependente ar fi de o cauză jenantă, sunt suprimate, așa că în aceea oră, omul adormit este în situația unui animal, căruia i-s'a scos creerul și nu mai face nici o mișcare. Atunci pupila este contractată, ochii îndreptați în sus sub ploapele închise (unii zic înăuntru, alții înaintea) și la copii se mișcă neregulat.

Funcțiunile de nutriție ale organismului ca digestie, respirație, circulație etc. se continuă în somn, dar se execută mult mai lent; respirația mai ales este rarită și cu o tonalitate caracteristică. Circulația cerebrală este schimbată și unii savanți au susținut că este o congestie, iar alții o diminuare, o anemie, dar dela lucrările făcute

Hervé, nemulțumit cu această moțiune, a propus alta mai energică: împiedicarea războiului prin răscoală sau grevă militară, care să stea în fuga de sub steaguri a recruiților și în greva rezerviștilor.

Guesde respinge orice lucrare antimilitaristă. Dăillaut se unește cu părerile lui Bebel.

Hervé își spriginește astfel propunerea: »Agitația mea e un strigăt de prevestire către social-democrația germană ca să-și facă datoria față de internațională, făcând peste putință războiul. Dar, dacă soldații germani ar susține tronul țării, dacă soldații prusieni ar voi să atace pe proletarii francezi, ce-ați face voi? Bebel a stat închis la 1870 ca rebel, acuma însă nu mai are, se vede, curaj de a înfruntă temnițele germane«.

Bebel: Nu știi că am făcut ani și ani de temniță?

Hervé: Socialdemocrația germană s'a burghezit. Bebel e revizionist și zice, în loc de: »Proletari din toate țările uniți-vă«. — »Proletari din toate țările omoriți-vă unii pe alții«. (Protestări generale).

Bebel susține propunerea social-democrației germane și polemizează cu Hervé arătând că ideea acestuia e greșită, că pentru proletari e tot una dacă Germania ar fi sub francezi sau nu, e absurd. (Apl. puternice).

»Dacă ai voi să-ți pui în practică programul — zice el — te-ar zdrobi înșiși prietenii d-tale! Am face crudă experiență, noi și voi, dacă în caz de război am încercă să punem în lucrare mijloacele propuse de Hervé ca greva generală, fuga de sub steaguri și răscoala. Reușita mișcărilor antimilitariste în Franța ar pune în primejdie pacea lumii. Cercurile militare germane urmăresc cu încordare mișcarea aceasta, căci o armată dezorganizată, e ca un magnet pentru un dușman puternic. Astăzi nu vrea nimeni războiul în Germania, fiind că nu sunt siguri, la orice întâmplare, pe cele două milioane de rezerviști socialiști. Luptăm împotriva militarismului în fiecare zi, dar nu ne vom lăsa împinși la pași cari ar putea fi primejdioși partidului întreg«.

Vaillant zice: »Răscoala«, pe care Hervé o cere, ar fi o nebunie; ar fi jertfirea fără nici un folos a celor mai buni luptători ai noștri. Singurul mijloc în potruiva primejdiei războiului e democratizarea armatei și controlarea tot mai de aproape a politicii externe. La conflicte mai ușoare sunt îndestulătoare întruniri publice spre a înlătura războiul. La cazuri mai grele trebuie alte mijloace. Asupra acestora am venit să ne înțelegem. (Aplauze).

Jaurès zice că măsurile propuse de Hervé sunt utopice. Ceea ce-a spus ieri despre germani,

de Mosso, de Salathé, de Franck, nu mai este nici o altă părere decât anemia. Acești savanți au făcut experiențe pe indivizi cari dintr'o cauză sau alta au pierdut o parte din osul craniului așa că creierul era la vedere și dela lucrările lor încoace, știința are azi o singură părere în privința circulației cerebrale în timpul somnului: anemia.

Iată cum se doarme, cum doarme corpul. Vom vedea într'un articol viitor cum doarme gândirea, vom vorbi ceva despre vite și despre ultima parte a acestei chestiuni: pentruce se doarme.

Roma, August 1907.

P. Robescu.

H A Z.

Mama Mărioarei îi dă câte un gologan de 5 bani ori de câte ori fetița găsește câte un ac pe jos, îl ridică și îl duce, și asta ca să nu se joace cu el și să se înțepie.

— Știi tu, Săftico, ce o să fac când voi avea un franc? întrebă Mărioara pe servitoare.

— Nu. Ce o să faci?

— O să cumpăr ace și o să le arunc prin toate odăile ca să le găsesc pe urmă.

spune mereu la noi drespre francezi. Bebel îi dă prea mare însemnătate lui Hervé. Herveismul e pe sfârșite. Rețeta lui Hervé e o brutalitate atavistă. Nu voim să nimicim patria, ci să o socializăm. Căci nația e visteria progreselor omenirii și ar fi rău de proletariat, dacă ar zdrobi acest prețios vas.

Din străinătate.

Cum l-au găsit bulgarii pe prințul Ferdinand. Sărbarea de a XX aniversare a alegerii prințului Ferdinand de Koburg, ce era să se fi ținut la 2 August, s'a amânat, precum se știe pe ieri.

Cu ocazia aceasta un bărbat de stat bulgar reamintește cum s'a întâmplat alegerea actualului principe pentru tronul Bulgariei.

Acum 20 de ani Bulgaria era guvernată d'o regență compusă din trei inși: Mutcurow, Stambulow și Șisow. Acesta a fost ales după demisiunea lui Karaveloff.

Regenții aveau un minister, în care frunțașii erau Radoslawoff, Stoilow, Naciovici și Grekow.

Primul candidat serios pentru tronul bulgăresc fusese prințul Waldemar de Danemanca, a cărui candidatură era foarte mult susținută de Rusia. În contra lui erau rusofobii, cu toate acestea adunarea națională dela Ternova l'a ales cu majoritate de voturi pe prințul danez principe al Bulgariei.

Regele Christian IX, tatăl principelui, a refuzat însă în numele fiului său tronul bulgar.

Acum bulgarii trebuiau să-și caute un alt prinț. În scopul acesta s'a compus o deputațiune din miniștrii Stoilow, Grekov și Kalceff, care întreprinse o călătorie în diferite capitale: Viena, Berlin, Paris, Londra și Roma, spre a cunoaște opinia publică.

Deoarece principatul bulgar nu era recunoscut, deputațiunea n'a putut fi primită în numele capitale, decât în mod oficios, dar de fiecare dată primirea ce i-s'a făcut a fost totdeauna foarte călduroasă.

Cei trei miniștrii au primit consilii prețioase și pline de bunăvoință pentru Bulgaria.

În Londra li-s'a dat de către lordmajorul un banchet festiv; în Roma, Krispi a primit deputațiunea în persoană; la Berlin, prințul Bismark a dat ordin fiului său Herbert să primească pe miniștrii bulgari unul câte unul și să aprofundeze bine situațiunea din Bulgaria.

Cei trei miniștri au fost foarte bine primiți și în Viena, unde deputațiunea s'a oprit mai multă vreme.

Acolo, într'o seară Kalceff se duse la Orfeum unde însoțitorul său, un croat, îl prezentă majorului în rezervă Saaba, iar un croat și cunoscut cu familia Koburg.

Venind vorba, după sfârșitul concertului, despre misiunea delegațiunii, majorul Saaba îl prezentă pe Kalceff familiei Koburg.

Peste câte-va zile Kalceff, după ce pipăi terenul, spuse colegilor săi cum a fost introdus în palatul familiei Koburg și propuse să facă o vizită în corpore prințului Ferdinand. Zis și făcut, Deputațiunea propuse prințului tronul Bulgariei, dar acesta nu primi să fie decât »comisar turcesc«.

Condițiunea aceasta n'o acceptară cei trei miniștrii, obiectând că la rigoare un comisar turcesc ei pot cere dela Sultan.

Atunci prințul Ferdinand zise că acceptă să fie principe, dar numai dacă Rusia nu se va opune.

Delegațiunea respinse și această condițiune a prințului.

La urmă acesta acceptă tronul bulgar necondiționat.

Acelaș major Saaba a pus mai târziu deputațiunea, pe timpul trecerei ei prin Nordul Italiei, în comunicațiune cu Iohan Orth.

Arhiducele a respins ori ce alusiune la tronul bulgar, motivând refuzul său cu calitatea sa de membru al familiei imperiale habsburgice. Își ma-

Cine suferă?

De stomac, de constipație, de lipsă de poftă de mâncare?

Acela să facă experiență cu apa amară naturală **HORGONY** recomandată de mai multe sute de medici. Înainte de dejun dacă se ia o jumătate de pahar din apa amară **HORGONY** după una până în două ore își face efectul dorit, și revine pofta de mâncare și starea bună generală. — Apa naturală **HORGONY** nu are gust rău și nu provoacă nici un gust neplăcut. Se poate căpăta în toate prăvăliile cu ape minerale, în băcăni și farmacii. La târguială să se ceară lămurit apa amară naturală **HORGONY**.

Proprietar: Loser János, Budapest.

nifestă simpatiile sale pentru Bulgaria în termeni plini de elocvență și se declară gata d'a se înrola ca voluntar în cazul când Bulgaria ar avea războiu cu cineva.

După reîntoarcerea deputațiunii la Sofia, cei trei miniștri dădură compt de misiunea lor și convocară marea adunare națională la Târnova, unde prințul Ferdinand fu ales principe al Bulgariei, fără nici un incident neplăcut.

După terminarea actului alegerii s'a trimis o deputațiune specială, în frunte cu presedintele sobraniei, dl Toncew, ca să-i aducă prințului Ferdinand la cunoștință alegerea lui pe tronul Bulgariei.

Prințul se găsea atunci la moșia sa Ebenthal, primi deputațiunea și-i declară că nu primește decât numai dacă Rusia nu i-se va opune la alegerea sa. Deputațiunea refuză condițiunea, și atunci prințul primi tronul fără nici o condițiune.

Ministrul de externe Naciovici însoși pe prințul până în Bulgaria. Pe Dunăre, la îmbucătura Timocului, prințul a fost întâmpinat de regenții miniștri. Călătoria continuă dela Vidin la Lom, Rahova, Nicopole, Șistow și Rusciuc, de unde cortegiul princiar se duse la Târnova, unde metropolitul Clement îl unse, pe prințul Ferdinand consacându-l principe domnitor al Bulgariei.

Junimea socialistă și antialcoolismul. Congresul junimei muncitorești socialiste din acest an, din Suedia, care numără 17.000 membrii, a reînviat, în urma desbaterilor ce au avut loc, rezoluțiunea, prin care toți membrii sunt invitați de a evita la serbări și întruniri consumul băuturilor spirituoase. Reclamele pentru beuturile alcoolice nu vor fi primite în ziarul oficial al organizațiilor, care are un tiraj de 50.000 exemplare.

Măcelul dela Pânade.

Minciunile semifioase luate în batjocură chiar de presa maghiară. —

Dr. Iuliu Maniu spune adevărul.

»Az Ulicsok« dela 21 septembrie a publicat un articol în care se face anchetă în »cauza înfricoșatului măcel«, după ce publică și comunicatul semifioșos, care între altele cuprinde următoarea stupiditate: »Soldații cari alergau la chemarea trompetei, în fuga lor au rănit pe mai mulți« (valahi) scrie:

»Ei bine, astfel e obiceiul să se scrie povești, iar nu comunicate oficiale. »Soldații cari alergau la chemarea trompetei, în fuga lor au rănit pe mai mulți«...

Cine grăbește însă, acela încă nu măcelărește, nu sparge capete, nu spintecă burți, pe urma aceluia nu se naște desperare și chinurile morții.

Să ne spună adevărul. Adevăruri curate, cinstite, ce omenește se pot crede.

Pânăce aceasta nu se face în chip oficial, suntem siliți să credem într-o parte ca adevărate cele ce spune dr. Iuliu Maniu, deputat naționalist.

Iuliu Maniu a fost martor al vecernei îngrozitoare dela Pânade. El este membru al legislativei, este licențiat în drept, care desigur știe că oricine e dator după lege să dovedească ceea ce afirmă și vestește.

Numitul organ publică apoi un raport scris de dl dr. Iuliu Maniu, așa cum am publicat și noi.

„Agitația valahă“.

»Budapesti Hirlap« luând notă și reproducând în resumat articolul nostru din nrul 181 referitor la măcelul dela Pânade îl însoțește de următorul comentariu:

Agitația ziarelor și conducătorilor poporului valah din Ungaria nu cunoaște nici o margine, decând sunt în cameră și câțiva deputați valahi. Natura lor anarhistă și sufletul lor mincinos (?) se manifestează acuma cu desăvârșire și noi, societatea maghiară, privim jaful lor fără a putea face ceva, căci și cărmuirea îl privește fără a ști ce să facă, neavând mijloace legale suficiente pentru a restabili ordinea. Codul nostru penal pentru cazuri de crime politice e cu lipsuri și e foarte liberal.

Agitația valahă a atacat până acuma numai unitatea, constituția și elementul alcătuitor al statului, națiunea maghiară. Acuma din incidentul cazului dela Pânade, tainic și fără îndoială de o mică însemnătate, își ridică mâna și asupra honvezimei, învrednicind o de acuze mincinoase și cuvinte mișelești (?). În același timp declară, că întreg poporul românesc trebuie armat împotriva honvezimei. »Tribuna« dela Arad scrie lucrul acesta.

Dupăce resumează articolul nostru continuă: Procurorul regesc de sigur știe care articol al codului penal îl vatămă acuză mincinoasă și agitația îndrăznească, cuprinsă în cadre de doliu și e destul, dacă-l facem numai atent; dar agitația valahă nu se încheie cu asta, ba nici nu slăbește, iar fortificarea ei este imposibil s'o mai privim cu mâinile pe piept. Trebuie să-i punem odată capăt propagandei valahe, care în lăuntruțul țării răsfrătește, iar în străinătate calomniază încontinuu. Azi abia avem spre scopul acesta mijloc legal, dar n'are de-a face. Este încă destul de tare camera deputaților, ca să modifice codul penal în serviciul apărării națiunii.

Cum să-l modifice? întrebăm noi. De sigur așa, ca pe valahii (și pe celelalte naționalități) să-i poată ucide oricine ziua n'ameaza mare, fără a putea fi urmărit făptuitorul din lege.

Apărarea noastră față cu agitația valahă, afară de mijloacele noastre de apărare mance, o mai îngreunează și împrejurarea, că această agitație nu e unitară, nu poate fi pătrunsă în întregul ei, nu poate fi înțeleasă, e necunoscută. Ce scopuri are? Intrucât e părtaș poporului la ea? Cine reprezintă în realitate dorințele poporului? Din toate acestea nu putem ști nimica, pentru că nici însuș poporul valah nu știe. La diferite adunări de popor diferiți oameni propovăduiesc alte și alte programe (?). Care dintre acestea e ai poporului valah? Pe compunătorii cărui program i-a încredințat poporul? Și pe care îi urmează? Cunoaștem toate programele, dar oare le putem lua în serios? Și e permis să le considerăm de năzuzință a întregului popor valah? Dacă am ști, că da, am ști și ce să facem. Pentru că aceste programe dela cel dintâiu până la cel din urmă sunt îndreptate împotriva unității Ungariei (?) Mărturisește pe față poporul valah, că aceasta-i e tendința? Ia pentru aceasta responsabilitatea și îi face față înaintea legii?... Să răspundă cineva. Dar când trebuie să mărturisască fără încunjur și să și dea seama de cuvântul spus, tace fiecare valah. Se tem, că ne am răfui pentru tendințele lor criminale. Ce putem face cu dușmanii noștri josnici, ce se ascund?

Societatea ungurească are o greșală străveche, că nu s'a interesat niciodată mai serios de dorințele și neajunsurile poporului. Și dacă nu le-a cunoscut pe-ale poporului maghiar, cum le-ar fi putut cunoaște pe-ale valahilor și pe-ale celorlalte naționalități?

Ne oprim aici. Căci după o sumedenie de minciuni struntate și infamii nerușinate am descoperit și un mare adevăr, mărturisit de organul arhișovinist. Societatea maghiară, clasa privilegiată, care conduce azi și a condus în trecut de-

stinele acestei țări nu s'a interesat niciodată de soarta poporului. N'a căutat niciodată să-i cunoască neajunsurile și să-i lecuiască neajunsurile. Poporul nu este altceva decât masa, care trebuie exploatată și batjocurată. Chiar și acum, când niște ofițeri îngâmfaiți își bat joc de amărîtul popor, îl insultă și-l măcelăresc, clasa privilegiată, prin presa ei, se indignează, că s'a găsit cineva să spună adevărul și să ia apărarea celor obișniți.

Nu noi agităm. Nu noi vrem și căutăm disordinea în țară. Nu noi atentăm împotriva statului, ci presa maghiară e cea mai periculoasă agitatoare, cea mai mare anarhistă în hotarele acestui pământ.

Ea ar fi chemată să îndrume la ordine pe nerușinații derbedei și să ceară pedepsirea lor, ca astfel să se evite asemenea cazuri regretabile.

Dar cum putem pretinde dela mișei și perfizi să fie cinstiți? Poporul românesc nu vrea decât recunoașterea drepturilor lui culturale și politice, libertate individuală și siguranță personală. Nu agităm, nu se răsfrătește. Lucrul acesta îl știe toată lumea și nu mai e nevoie să-l confirmăm.

Se va convinge însă străinătatea tot mai mult și de infamia și nemernicia presei ungurești, care nu cunoaște marginii când trebuie să pervertească adevărul, pe care niciodată nu vrea să-l recunoască față cu noi.

Dar mișeliile se subminează ele însele. Și minciuna și infamia, stâlpii cei mai puternici ai dominațiunii oligarhice, s'au ros atât de mult, încât un singur vânt puternic va dărâma întreg edificiul, infectat de putrejunie, de corupție și perversitate.

Va veni un nou Hercules și va spăla grajdurile lui — Kossuth.

Dl Birăuțiu iar rade în pumni.

Sub titlul »Intrunirea muncitorilor români din Budapesta«, »Adevărul« din București (nrul dela 18/31 August) în marea organizare a funcționarilor comerciali la care vor vorbi drul Rakow-ki și alți delegați întorși dela congresul social-democrat internațional din Stuttgart.

O împrejurare neprevăzută a făcut ca d-rul Rakowski să fie împiedecat a veni la Budapesta și a rămas la Viena. De aceea au vorbit expulzații din România aflători în Budapesta.

La orele 8 Dumitru Birăuțiu, directorul tipografiei »Poporului Român«, în fața unei mulțimi de muncitori români, germani și unguri deschide întrunirea. Recomandă apoi asistenței pe toți izgoniții din România aflători în sală. Mulțimea saută cu strigăte de »trăiască expulzații!«

Numitul ziar dă apoi resumat din vorbirea cizmarului Anagnoste, expulzat din România, care — scrie »Adevărul«:

»Arată că toți cei izgoniți din România se vor stabili cu toții într-un oraș unde vor forma o ligă a expulzaților și vor porni apoi o campanie în presa străină în contra procedurilor guvernului român«.

Și dl Birăuțiu prezidează și salută pe acești calomniatori ai României?

Mișcarea culturală.

Turneul lui Bârsan.

Ni-se scriu următoarele: La 8 Septembrie dl Z. Bârsan va da reprezentațiune teatrală la Mediaș. Suntem siguri, că va fi primit cu aceeaș dragoste ca și în alte părți.

Medicament foarte bun pentru împiedecarea boalelor interne, tot așa are efect admirabil la boale de stomac, intestine și de sânge, tot așa în contra îngrășării, contra trohnei, respirării grele, gălbănare, umflarea ficatului și fierii, diabetă, vână de aur, podagră, reumă și multe boale interne. Comandă se pot face la Schmidthauer Lajos, farmacist în Komárom. Se poate căpăta în fiecare farmacie mar-

Înainte de de-
Jun, dacă beai
un jumătate de
poc al de apă
amară o o o

Igmándi

alui Schmidthauer,

stomacul neregulat îl aduce în ordine în decurs de 2-3 ore.

bună și prăvălie de coloniale. Prețul unei sticle mici 30 fil., mari 50 fil.; să nu se confunde cu altă apă amară.

Dela frați.

Din Bucovina. Românii în școlile primare din Cernăuți. După număratoarea făcută în 1900 locuiesc în Cernăuți și suburbiiile lui 9400 români adecă aproape 10.000. Să vedem ce rezultate au obținut acești 10.000 de locuitori în anul trecut pe terenul școlar. Consiliul școlar orășenesc a publicat pe la finea anului școlar o dare de seamă asupra anului școlar 1906/7; avem deci dară la îndemână date autentice pe baza cărora putem discuta.

La toate școlile din Cernăuți sunt înscrși 1731 copii români, dintre cari 884 ar trebui să cercezeze școlile din oraș, iar 847 școlile din suburbii. Din cei 1731 de copii români, cari trebuiau să fie înșcoliți în anul trecut au cercetat școala după datele consiliului școlar orășenesc numai 1179 copii. Adecă cu ale cuvinte 600 copii români n'au fost înșcoliți în decursul anului școlar 1906/7. Dacă într'acest mod se îngrijește de creșterea copiilor chiar în capitala țării, atunci nu trebuie să ne mirăm că suntem cea mai înapoiată țară pe terenul acesta. (*Voința Poporului*).

NOUȚĂȚI.

ARAD, 31 August n. 1907.

Știri personale. Prea Cuvioșii Lor arhimandritul *Aug. Hamsea* și protosincelul *R. Ciorogariu* pleacă mâne la Sibiu, pentru a lua parte la desbaterile consistorului metropolitan convocat acolo pe Luni.

— **Se scumpește tutunul.** De mai mult timp decurg tratative între reprezentanții direcțiilor tutungeriilor statului și între plenipotențiații ministerului de finanțe. Rezultatul acestor tratative va fi scumpirea tutunului, țigărilor și a țigaretelor. Aceasta din cauza urcării taxelor muncitorilor de câmp.

— **Emigrările din comitatul Brașov.** Din raportul semestral al comisiunii administrative a comitatului Brașov, »Gazeta« extrage următoarele: Cât privește emigrările în prima jumătate a anului 1907, nu s'a făcut nici o schimbare față de anii trecuți. Emigrarea din orașul Brașov în general e așa de mică, încât nu poate da loc la nici o îngrijire; în mai mare număr au emigrat din comunele Codlea și Nou. Din Săcele pleacă foarte mulți în România; strict luat însă depărtarea acestora nu se poate considera de emigrare, pentru că cei mai mulți în timp mai scurt sau mai lung se reîntorc înapoi. De aceea nu s'a ivit nici trebuința unei dispozițiuni separate pentru împedecarea emigrării, pentru că aceasta și altfel n'ar avea nici un rezultat. Emigrarea stă în strânsă legătură cu împrejurările grele de trai. Prea marea dare după venit cl. III. a contribuit mult la aceea, că a emigrat o mare parte a industriașilor mai buni din comunele amintite. Cei ce seduc pe oameni la emigrare nu sunt atâta agenții, cât mai mult cei ce se întorc cu parale din America.

— **In Kecskemét s'au ivit de vr'o 3-4 săptămâni încoace 50 cazuri de tifus.** Cu moarte s'au terminat până acuma numai trei.

— **Proces.** »Telegraful« scrie: În procesul de presă intentat ziarului nostru pentru articolul »Agitatorii«, publicat în numărul 133 din anul trecut, a adus hotărâre tabla regească din Cluj, în înțelesul că a cassat hotărârea tribunalului regeșc din Cluj, care sistase procedura judecătorească pe motivul, că articolul nu e de cuprins agitoric, și găsind că e motivată acuza procurorului, a decretat punerea sub acuzare a dlui Teodor V. Păcățianu, redactorul ziarului nostru. Se va ținea deci încurând pertractare finală, în fața curții cu jurați din Cluj.

— **Sinucidere.** *Jakabffy Gyula*, un tânăr vlăstar de gentry din comitatul Aradului, student în drept, s'a sinucis în hotelul »Treii crăi« din orașul nostru. Incepuse

dragoste cu niște cântărețe del otelul »Central« cari îi zimbeau numai în schimbul banilor. Până a avut parale, a fost bine, iar după ce i-s'au gătat, întorcându-și fața dela el dulcinea, în care se amoretase — el a găsit cu cale să-și pună capăt vieții. A lăsat o scrisoare pentru tatăl său, spunând că se sinucide, deoarece nu poate trăi fără onoare.

— **Catastrofe.** În Canada s'a prăbușit sub tren podul peste râul Quebec. În tren erau muncitori americani. Numărul victimelor e de 80—90, iar după o altă versiune de 250. Podul a costat 6 milioane cor. și numai în primăvara viitoare ar fi fost pe deplin terminat.

— În etagiul întâiu al palatului ziarului »Notizias« din Oporto (Portugalia) se adunase multă lume, din prilejul tragerei loteriei aranjate de ziar. Erau de față vr'o 500 persoane. Din cauza acestei greutăți s'a surpat padimentul, căzând peste prăvălia din parter. Au rămas mulți morți. Răniți sunt mai mulți de 100.

— Corabia »Brussia« s'a cufundat în sudvestul Australiei. Căpitanul corabiei Johnson s'a împușcat, 14 călători și 4 matrozi s'au înecat.

— **Catastrofă de tren.** Motorul, care venea ieri dimineață dela Brad spre Arad în gara dela Gurahonț s'a lovit de un tren de marfă, care se afla în gară pe aceeaș linie. Au fost răniți mulți călători, iar vagonul legat de motor a fost sdrobit. Vina o poartă macagiul, care n'a schimbat macuzul.

— **Marele duce rus Vladimir în România.** Se vestește din București, că regele Carol se va întâlni în Octomvrie la Constanța cu marele duce Vladimir, unchiul țarului Nicolae. Marele duce înainte de a se întâlni cu regele Carol va lua parte la desvălirea statuei țarului Alexandru al III-lea, în Bulgaria. După întâlnirea dela Constanța, marele duce îl va vizita și oficios pe regele Carol la Sinaia.

— **Din Cluj ni-se scrie:** »Patrioții și în general politicieni dela »Erdélyi Hirlap«, s'au aflat foarte vătămăți în ambițiune, că un bărbat ca »Amosz Franku« pe care îl numește »hazafi« — deci maghiarofil — a ajuns rușinea ca să fie scos din un post onorific. Mare-i deci supărarea între cei dela »Erdélyi Hirlap« — care se simt împunterniciți ca în un articol de tot violent (Az oláhok Astra gyülése Kolozsvárt) să pună drept model pe Amosz Franku, »un om care în adevăr a luptat pentru cultura românilor« (recte după cum se exprimă »E. H.« a valahilor). Tot la acest pedestal îl pune și pe Ilie Daiănu.

În sfârșit ar fi chiar rușine pentru nația maghiară dacă nu s'ar aflat barem un ziar, care să sară în ajutorul patrioților Daiănu Illés și Franku Amosz, luați la goană de »valahi«.

Dar este ridicol când un ziar ca »E. H.« încearcă să constate, că Amosz Franku și Daiănu Illés au »luptat pentru cultura românească«.

Ar fi vai de cultura noastră, dacă ar avea lipsă de spriginul astorfel de persoane, care se cultivează scriind telegrame în »A Nap«.

Adevărul este, că fiind acești doi domni tari și mari la despărțământul Astei, din scumpi banii noștri, dați pentru scopuri culturale, și au subvenționat cu sute pe an pamfletul lor zis »Răvaș«.

Nu domnilor dela »E. H.« Amosz și Ilie nu este persecutat de către noi... Ei înșiși sunt persecutorii noștri, când s'au pus în alianță cu dvoastră.

Și dacă s'au pus, fie ai dv. îi țineți în noroc și sănătate și nouă ne dați pace cu constatările dv. despre cultura noastră.

Cultura noastră nu este pentru dv. Și nu este pentru Amosz și Ilie.

Căci ei, unul Hugo Grotuis în miniatură, al doilea literat și neînsăpământat scriitor al tipăriturii săptămânale »Răvașul« — cunosc o singură lege: a ponegri de aci încolo tot ce este românesc.

Și în nizuința asta dlor dela »Erdélyi Hirlap« să-i urmăriți cu toată dragostea.

Căci »similis simili gandet«. — e — a.

Eră să nu publicăm șirele de mai sus, căci nu ne place să ne ocupăm de susamintiții domni.

»Erdélyi Hirlap« dela 30 August publică însă un lung primarticol, din condeiul unui »compatriot preot de limba valahă« (cu inițiala D.) în care se arată bucurie mare că Apponyi a făcut noua lege școlară, care — zice — ar fi trebuit făcută înainte cu cincizeci de ani.

Oare explicase-va dl Daiănu asupra cauzei pentru care »E. H.« îl are în drag și pe dsa și pe dl Frâncu?

— **Vești slabe din Jiu.** Ziua de sf. Ștefan și-o pot scrie românii din țara Jiului la răvaș mai ales în ce privește hiperzelul ultraist al cătorva slabi români de acolo. Nimerind din întâmplare chiar în aceea zi în acel minunat colț de țară, ca să i admir frumseșile de cari românul nu s'a știut folosi am fost izbit la primul paș de neplăcuta surpriză de a vedea pe institutul de credit »Jiana« arborat două steaguri tricolore maghiare. Unul îl arborase proprietarul casei, un străin de neamul nostru, pe atelierul său de orologerie, iar celalalt era arborat în balconul băncii »Jiana«, al cărei director e protopopul român gr. cat. Ștefan Radic, din Petroșeni. Nu încape îndoială că steagul a fost arborat din partea băncii, altcum n'avea nici un rost steagul al doilea. Impresia mi-a fost cât se poate de dureroasă.

Seara întors din strămoțoarea Surducului și încântat de minunata excursiune, am fost martor unei alte desiluziuni. În restaurantul otelului Wagner se încinsese o mică veselie între mai mulți domni români la o masă întinsă. Și pe când unul comandase muzica să-i cânte imnul nostru național, iar ceilalți acompaniau, la o masă vecină, preotul I. Preda din comuna Petrița oarecum în chip demonstrativ a început să cânte nu știu ce cântec unguresc de »szerelem« și »rozsa-szál«. Era cât p'aci să izbucnească și scandalul, dar românașii de mai sus mai cuminte au desconsiderat pe turmentatul preot.

— **Legea nouă școlară.** A apărut în traducere românească și se află de vânzare în tipografia diecesană din Arad cu prețul de 2 cor. plus 10 fil. porto postal. Cartea cuprinde și toate explicațiile necesare la fiecare §. precum și întreaga instrucțiune ministerială referitoare la aplicarea acestei legi. ~~Întreg materialul se extinde pe o~~ ~~coala de tipar.~~ Limbajul e cât se poate de poporal, s'a tipărit numai un număr restrâns de exemplare, cei ce doresc a o avea să grăbească a și-o procura.

— **Greva generală** declarată zilele trecute la Székesfejérvár a încetat aproape cu desăvârșire.

— **Stări triste în Teregova.** Sub acest titlu »Lupta« scrie: Preotul Pavel Șandru e cum n'ar trebui să fie. Acest preot servește de unealtă viuă contrariilor noștri și mereu-mereu se dedă la fapte demne de aspră critică.

Acum e ales de vicepreședinte al partidului coalitiionist din cercul Teregovei, iar în ziua S-tului Ștefan a luat parte la serviciul bisericesc în biserică catolică îmbrăcat în paradă jidovească: în frac și ghețe albe. E apoi director al filialei »Teregovai hitelszövetkezet« și al casinei ungurești unde la câte o petrecere ungurească laudă pe contrari prin toaste și-i desfată jucând csárdá-sul și cântând Kossuth-nota; iar când e vorba de chemarea sa, își părăsește parohia, nu cuminecă parohienii și slujește în biserică în haine civile dejosind reverenda.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás

măstru de monumente și pietre de cimitir.

Fabricație proprie din marmoră, granit, syenit, labrador etc., din pietre de marmoră magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyszeben, Déva și Bánpatok.

Boala molipsitoare de pe acest preot a mai trecut și la mai mulți.

Mai zilele trecute părintele cu barba cănită Pepa Ilieș din comuna Armeniș a azistat în Te-regova la o petrecere pur unguerească și toată noaptea chiuia și juca »halaripu« în societatea lui Șandru.

Cât pe colo candidatul de preot din Feneș Vasile Paica umbra în ruptul capului cu »Lumina« subsuoară dela casă la casă cerând să »luminez« poporul și să boicoteze foile naționaliste, doară pentru că vrea să ajungă cu sila capelan?

Bietul popor le vede și îndură pe toate și din umilită-i sudoare adună crucer lângă crucer să poată plăti salariile acelor ce-l vând pe față străinilor. *Un grănicer din dieceza Caransebeșului.*

— **Din ziarul generalului Stössel.** Un ziar din Moscova a început să publice ziarul generalului Stössel, pe care la început în 26 Ianuarie 1904. Din notițele însemnate la 27 Ianuarie reproducem următoarele:

Înainte de amiază pe la 11 ceasuri japonezii au slobozit înspre noi cel dintâiu glonț de tun. Atacul lor s'a îndreptat în contra »Muntelui electric«, unde eram și eu. În viața mea acum mă aflam mai întâiu la spatele tunurilor de calibru 12. Focul dintâiu, trebuie să mărturisesc, a fost îngrozitor. Dar se obișnuiește omul. Aici am văzut mai întâiu, că omul poate fi rănit și de aerul ce vine după bombă. Un om, deși stătea la 5 pași de împușcătură, a căzut. Pe obrazul drept aerul comprimat i-a crăpat pielea.

31 Martie. Zi nenorocoasă. Înaintea ochilor mei s'a cufundat vaporul Petropavlovsc și nu peste mult l'a urmat Macarow. Marele duce Cyrill a scăpat, ași călătorit deja din Port-Arthur. Când flota a voit să se întorcă în port, după o luptă crâncenă, la intrare Petropavlovsc cu o detunătură groznică s'a despiciat în două. A mai urmat o detunătură și în două minute nu s'a mai văzut nimic din Petropavlovsc, deasupra lui se sbăteau valurile mării. Peste câteva minute »Pobjeda« a dat de o mină plutitoare. S'a răsturnat pe o parte, dar a succes să fie trasă în port. Matrozii au crezut, că explozia a produs-o vr'o corabie submarină și au început să împuște ca nebunii în apă.

— **Edison bolnav.** Din New-York sosește informația, că renumitul inventator Edison e greu bolnav de nervi. De prezent se află în Acron la mamă-sa. La sfatul doctorului, nici prietenii lui cei mai buni nu sunt lăsați să-l cerceteze, căci pacientul are nevoie de absolută liniște.

— **Fata lui Vanderbilt,** milionarul american, se mărită, precum scrie »Gil Blas«, după un conductor de tramvai. D-soara Gladis pe o lună va deveni majoră și atunci se va împărți o parte din averea lui Vanderbilt între copiii lui. Gladis va primi deocamdată 37 milioane cor. după moartea mamei sale va moșteni 15 mil., iar după a tatălui său 50.

— **Kerpel Izsó** din Arad librar cu bun renume, recomandă magazinul său abundent asortat cu cărți și stocuri de hârtie, hârtii pentru cancelarie, cele mai nouă bucăți musicale, cărți pentru oficiu, asortiment de opuriile scriitorilor. Telefon nrul 355.

— **În Arad,** strada Forray în palatul contelui Nădasdy, orologierul și juvraul Zinner Vilm os vinde tot felul de oroloage și juvaerice.

— Au sosit bijuteriile de moda cea mai răspândită. Mare asortiment de tacămuri de argint. Oroloage de buzunar de aur, argint și oțal. Un departament separat se găsește abriciauni de argint china de prima calitate. Gallert S. és fia, Arad, Piața Andrassy nr. 22.

— **Keleti József,** fabricant de instrumente medicale și chirurgice precum și de lucruri necesare la pansament. Bu d a p e s t a. Magazinul principal: IV., Koronaherceg-ut 17. — Fabrica: IV., Központi városháza. Specialitățile firmei: instrumente medicale — chirurgice și veterinare, bandage patentate, mașini ortopedice precum și fabricarea tuturor obiectelor necesare la îngrijirea și comotia bolnavilor. Dulapuri de salvare după cea mai nouă prescriere medicală. Fondată la 1878. — Telefon 13—76.

— **Aduc la cunoștință,** mult on. public, că am deschis birtul „888“. Bucătărie foarte gustoasă, burgheză maghiară. *Vinuri curate proprii. Bere de curte dela prima societate maghiară pe acții, pentru bere. Un pahar 16 fileri, pahar mare 24 fileri.* Rugând părtinirea mult on. public, rămână cu stimă Répássy Pál.

Dela Pánade.

În momentul de a pune ziarul sub presă, primim dela trimisul nostru special un lung raport. Nu-l putem publica azi, ci în numărul viitor.

În rezumat putem zice: Lucrurile dela Pánade sunt mai grozave de cum s'au relatat până acum!

Dăm însă chiar azi următoarea scrisoare a dlui dr. I. Maniu:

Onorată redacțiune! Ziarele maghiare din capitală, cu puține excepțiuni, sunt supărate foc pe mine. Nu mă surprinde lucrul acesta. N'am căutat nicicând bunăvoința acelor, cari sunt deopotrivă dnșmani și neamului meu și ai dreptății. De astă-dată este curios motivul supărării lor. S'a întâmplat măcelul fără de păreche din Pánade. Micul sătuleț cu locuitorii blânzi și deștepți s'a scaldat de astă-dată la apus de soare în sânge roșu, vărsat cu sălbatică cruzime de armata susținută prin greul vieții noastre.

Șirul lung al bolnavilor veniți ziua următoare la Blaj pentru a li-se coase ranele grele a trebuit să-l văd și eu. Prea groznică era povestirea răniților despre cele întâmplate.

Am mers în aceeași zi la Pánade ca să aflu în mod neîndoelnic adevărul. Am ascultat pe *notarul comunal* care numai ocolind a putut scăpa de bătaie, mi-a descris înfiorătoare goană primarul comunal care însuși a fost bătut. Am cercetat pe răniții nenorociți și mi-s'a dat să aflu în mod autentic decursul și să văd cu ochii mei urmările unui vandalism înfiorător: sângele vărsat care nu-l sorbise încă de pe străzi căldura și praful.

Gemetul românilor, tânguirea femeilor și a copiilor pretindeau urgentă satisfacție și grabnică mângâiere.

Am telegrafiat ministrului de honvezi, solicitând restabilirea ordinii de drept și am avizat ziarile despre acest revoltător fapt săvârșit de militari chemați să susțină pacea iar nu să spintecă cetățeni pașnici. Cauza supărării ziarelor maghiare este faptul că nu am tăcut și în fața faptei rușinoase ele să refugiază la vechea lor armă. Pun vina pe bieții români și declară de neadevărate și tendențioase comunicările făcute de mine.

Datoresc adevărului și nenorociților cetățeni români măcelăriți să declar că amănuntele publicate de mine *sunt absolut autentice.*

Le-am aflat dela notarul și primarul comunal, dela răniți, și dela nenumărații martori oculari interogați de mine. Toate comunicările ziarelor maghiare contrare celor date de mine sunt niște intervertiri fără nici o bază. Investigarea oficioasă care este în curgere adevărate întru toate informațiile mele. Deocamdată atât.

Ce privește satisfacția și despăgubirea celor răniți, sper că justiția își va face datoria, ce privește partea politică a chestiunii, aceea se va debata la locul competent.

Soldații și ofițerii au fost maghiari, comuna și răniții sunt români. Experiența m'a învățat a cunoaște obiectivitatea ziarelor maghiare. Dela vestitul caz din Bocsig și celebrul măcel dela Mehadica începând, ziarile maghiare au făcut totdeauna pe pașnicii români împușcați și batjocoriți responsabili pentru incidentele și barbariile săvârșite în ținuturi românești. Știam bine că nici în acest caz nu se vor schimba moravurile lor. Am ținut ca de bună vreme să le previn cu adevărul. Nu m'am înșelat. Cele mai multe ziare maghiare acuză poporul și li-e năcaz nu pe militarii brutali ci pe — mine. Cauza măcelului a fost pasiunea militarilor crescuți în spiritul șovinismului exagerat, cultivat cu atâta predilecție de ziarile maghiare cari acum vreau să scape de roadele lui funeste. De data asta n'au izbutit. În viitor tot mai puțin vor reuși, până când în definitiv forța dreptății eterne și a ordinii morale îi va șterge de pe arena vieții publice pe toți aceia, cari orbiți de egoism și de neîmpăcată ură față de noi, nefericesc întreaga țară cu toți cetățenii ei.

Nu vom încetă nici un moment în munca noastră pentru că aceasta cât de curând să se întâmple.

30 August 1907.

Dr. Iuliu Maniu.

Economie.

Asigurarea vitelor.

»Plugarul« s. p. a. în Cakova, încă în adunarea generală din primăvara acestui an a hotărât, că sub conducerea ei să înființeze o însoțire pentru asigurarea vitelor. Acestei hotărâri, în urmarea unor piedeci tehnice, abia acum se poate face îndeștul. Deja s'a tipărit statutul, registrele și foile necesare și cu 1 Septembrie a. c. se va pune în practică.

Nu voesc să amintesc scopul ce-l urmărește prin aceasta institutul »Plugarul«, căci atât s'a scris despre asigurările de animale, și atât de evident este folosul ce vine pe urma înființării astorfel de asociațiuni, încât a repeți tot același lucru îmi pare superflu.

Cu toate acestea însă totuși trebuie să amintesc, că în țara noastră până azi nu este nici o însoțire de felul acesta. Deși s'au înființat în unele comune tovărășii pentru asigurarea vitelor, totuși acelea s'au întemeiat cu caracter local, restrâns și așa nu se pot pune în rândul însoțirii de sub conducerea institutului »Plugarul« s. p. a.

Acelea în urmarea numărului restrâns al membrilor și vitelor de multe ori sunt necesitate să arunce pe fiecare membru o despăgubire foarte mare, ba în cazuri de epidemie sistează cu totul despăgubirea. Aceste două împrejurări la însoțirea de sub conducerea institutului »Plugarul« s. p. a. sunt cu totul eschise, căci aceasta însoțire este a unui sau mai multe ținuturi laolaltă, poate primi o sumă nelimitată de membri și vite și așa fiind numărul membrilor mai mare suma de desdaunare va deveni mai mică pe fiecare, iar în caz de epidemie tot așa va primi proprietarul păgubaș despăgubire ca și în alte cazuri de nenorocire. Și așa fără nici o primejdie, căci epidemia poate grasa în una sau două comune dar nu în 20 sau 100 comune, și așa în astfel de cazuri cele 26—100 coroane vor ajutarea pe cele 2—3 comune cu epidemie. Și despăgubirea membrilor în caz de epidemie e cu atât mai binevenită și ușurătoare, cu cât paguba cauzată poate fi mai mare.

În caz de epidemie un om în stare bună materială poate fi dintr'odată ruinat și dacă atunci nu-l scapi rămâne pentru totdeauna ruinat. Atunci înzadar se însoțește el cu alții, dacă tocmai când e lipsa și nevoia cea mai mare tovară,ii îl lasă jos, atunci mai bine va căuta el să se asigure altcum și nu-i va trebui tovarăși care nu-l ajută.

Sa făcut socoată precisă ca la caz dacă și-a asigurat tovarășii vitele lor în 1 (un milion) coroane, și din acestea ar peri o mulțime în preț de 100.000 cor. abea va veni după fiecare cuota o desdaunare de 10 cor la an, pentru care sumă însă membrul este asigurat cu toate vitele lui, în care sumă sunt luate și spesele pentru altoitul animalelor, spesele de prețuire, iar în caz de bolnăvire veterinarul și medicamentele.

Prin urmare, pentru o sumă neînsemnat de bogatelă fiecare își poate asigura liniștea sufletească și avutul său.

Condițiunile de primire și datorințele membrilor sunt așa de favorabile încât participarea e asigurată și celui din urmă jeleriu.

Ca să poată pătrunde cât mai bine în inimile poporului acesta însoțire, direcțiunea a hotărât în conțelegere și cu spectabilul Domn Dr. Cornean președintele »Astrei« din despărț. Oraviței, ca să țină prelegeri publice prin comune și să explice statutul și foloasele așteptate și împreunate cu astfel de însoțiri.

Sperând că prin aceasta vom da un mare avânt prăsirei vitelor, care a fost și este cel mai însemnat izvor de câștig al poporului nostru sperând un rezultat favorabil și recomandându-ne publicului român suntem cu toată stima.

Direcțiunea »Plugarului« s. p. a.

Poșta Administrației.

St. F. Todor, Tășad. De aici se expediază regulat și nu poate veni nici o greșală, deoarece zilnic se controlează. Vă rugăm să reclamați și la poșta.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.

Editor-proprietar George Nichin.

Antonie Karátsonyi

ARAD, Strada Hunyadi (colt).

La „Cănele negru”.

Recomandă

băcănă sa bine asortată

cu tot felul de mărfuri și anume:

● droguerie, specerie și coloniale. ●

Prețurile cele mai moderate.

Sprrijiniți pe comerciantul român!

Telefon 441.

Telefon 441.

Loc deschis.

Mai fac și matrață de sârmă de oțel. Corespon-
dență în limba maghiară, engleză, franceză și
germană.

»Timișiana« institut de credit și economii
Timișoara.

CONCURS

pentru ocuparea unui post de funcționar la
institutul de credit și economii »Timișiana«
din Timișoara, cu un salariu anual de

1200— cor. și

360— cor. bani de cvartir,

total 1560— cor.

Doritorii de a ocupa acest post au să
dovedească:

1. Absolvarea unei școli comerciale cu
examen de maturitate;

2. cunoștința perfectă a limbilor: română,
maghiară și germană, și

3. să dovedească, că au destulă praxă
pentru a putea lucra și independent.

Noul ales va fi denumit de funcționar
definitiv al institutului după un an de probă.

Ofertele însoțite de certificatele necesare
sunt a se înainta subsemnatei direcțiuni,
cel mai târziu până la 10 Septembrie n.
1907.

Postul este a se ocupa imediat după
alegere.

Direcțiunea

institutului de credit și economii

»TIMIȘIANA« Timișoara.

5285/1907 tkv. sz.

Arverési hirdetmény-kivonat.

A hjenői kir. jbiróság mint tkvi hatóság köz-
hírré teszi, hogy özv. Toma Mitruné Druezó Mária
barakonyi lakosnak, Toma Tógyer barakonyi lakos
végrehajtást szenvedő elleni 454 kor 69 fill. tőke-
követelés s jár. iránti végrehajtási ügyében az ár-
verést elrendelte, minek folytán az aradi kir. tsvzék
és a hjenői kir. jbiróság területén fekvő és az
barakonyi 96. sz. tjkvben A+I. 1—5. sor (204—205),
568., (926—927.), 1431., 1581. hrjzi sz. a. foglal

belteleknek, az azon levő háznak és egynegyed
külállományu földnek Toma Tógyert illető felerésze
843 kor. kikiáltási árban

az 1907. évi október 25. napjának d. e.
fél 12 órakor

Barakony községében megkezdendő nyilvános
árverésen következő feltételek alatt fog eladatni:

1. Ha a kikiáltási áron felül ígéret nem fog lé-
tetni, az elárverezendő ingatlan a kikiáltási áron
alul is el fog adatni

2. Árverelni kívánók tartoznak az ingatlan becs-
árának 10%-át vagyis 84 kor. 30 fillért készpénz-
ben, vagy az 1881. évi november hó 1-én 3333.
sz. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt
óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez
letenni, vagy az 1881. LX. tcz. 170. §-a értelmében
a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges el-
helyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

3. Vevő köteles a vételért három egyenlő rész-
letben, és pedig az elsőt az árverés jogerőre emel-
kedésétől számított 15 nap, a másodikat ugyan-
azon naptól számított 30 nap, s a harmadikat
ugyanazon naptól számított 45 nap alatt, minden
egyik vételári részlet után az árverés napjától
számítandó 5% kamatokkal együtt szabályszerű
letéti kérvény kapcsában az 1881. évi decz. 6-án
39425. I. M. sz. a. kelt rendeletben előírt módon
a butyini kir. adóhivatalnál mint bírói letétpénz-
tárnál befizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámít-
tatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos
órák alatt ezen kir. jbiróság tkvi hatóságánál,
továbbá Barakony, Apáti és Somoskesz községek
előjáróságainál megtekinthetők.

Borosjenő, 1907 aug. 15-én, kir. jbiróság mint
tkvi hatóság.

Székely s. k.,
kir. abí ó.

Birt de vânzare in Arad

la colțul străzilor
Kossuth și Ma-
gyar este un birt
cu clientelă puternică, aranjat complet, cu
o grădină plantată cu pomi și popici ime-
diat de vânzare. Amănunte se iau dela ad-
ministrația noastră.

Un sodal (calfă) de friseur

află aplicare momentană la barbierul român
Alexandru Ursu, Cernăuțiu, Piața prin-
cipală nr. 3. (Bucovina).

George Bendorfean

pictor de biserică și auritor

Sibiu, Hermausplatz 3 (lângă cazarma cea mare).

Primește pictarea a tot felul de frescuri orna-
mentare în ori ce stil, pictarea icoanelor dela
— altar, tot felul de marmorare. —

Mai departe primește renovarea altarelor vechi, a smvoa-
nelor și cristelnițelor, și aurirea lor.

La dorință se trimite o listă de prețuri; și
pentru stabilirea lucrului se angajază cu plă-
cere să meargă ori unde pe cheltuiala pro-
priie.

— Garantează pentru trăinicia lucrului. —

In Arad, str. Boros Béni 6
s'a deschis

magazinul

produselor de zidărie ale întreprin-
zătorilor zidari din Arad.

In magazin se află totdeauna pe lângă pre-
țurile moderate: var, ciment, țigle, hâr-
tle de cătran și alte materii de zidit.

Cancelaria de planuri și întreprindere.

Dela mine se pot procura
mașini de cusut, economice și biciclete

cu prețurile cele mai reduse și

pe lângă solvire în rate.

Atelier reparator mechanic. Reparări se efep-
tuesc grabnic și punctual și în provincă.

Falk Imre,

Kolozsvár, Deák Ferencz-u. 30.
Széchenyi-tér 39.

FONDAT IN
ANUL 1860.

MÜNZL. ARAD.

TELEFON DE
STAT NR. 213.

Magazin de rufării și pălării. ☉ Furnisorul corpului ofițeresc a regimentului 33.

Țin în asortiment foarte bogat de diferite rufării, albituri **pentru studenți în internate, institute militare** ori case particulare și se pot cumpăra la mine în prețuri și condițiuni foarte avantajoase.

Magazinul meu este în cercuri largi recunoscut prin solidaritatea articolelor și ieftinătatea prețurilor lor.

In galantarele noastre sunt totdeauna expuse lucruri nouă.

Un talp 9 cr.
O halbă bere de curte 14 cr.

Avis!

Avis!

Cu deosebit respect aduc la cunoștința distinsului public, că

berăria orășenească de sub teatru

am luat-o în arândă

și acea voi ajusta conform tuturor recerincelor moderne. Din ziua aceasta voi avea cea mai excelentă bere de Kőbánya a primei societăți ungurești pe acții așa numită

BERE DE CURTE

apoi vinurile de sub podgorie de cea mai bună calitate. Cuina pe lângă prețurile cele mai ieftine totuși va corespunde cerințelor moderne.

Cu deosebită stimă: **Kánya Géza.**

Un talp 9 cr.
O halbă bere de curte 14 cr.

Lösch József

fabrică de mașini de agronomie

== BÁCS-TOPOLYA ==

Recomandă

mașina de **HUNNIA** cu două
sămănat rânduri.

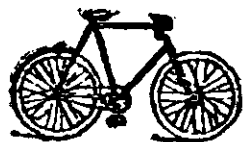
Fabricație ungurească!

— Poftiți și cereți invitațiuni asupra prețurilor. —

Fempel E.

Pancsova.

Espediază tot felul de mașini originale de prima calitate, d. e.: garnituri de îmblătit, ciure, grape, tăietori de tulei, mașini de sfărâmat, teasc de struguri, ș. a., ș. a.

Mai departe își recomandă magazinul cu **biciclete** cea mai bună fabricație, și **mașini de cusut**, precum și tot felul de părți alcătuitoare de biciclete și mașini de cusut.

Singurul reprezentant al mașinei de spălat **JOHNS.**

In atelierul meu aranjat cu putere motorică primesc pentru reparațiuni tot felul de mașini originale, precum și mașini de cusut cu prețurile cele mai moderate.

AVIZ!

Subsemnatul, cumpărând prima fabrică transilvană de

== casse de fier și oțel ==

priv. ces. și reg. a dlui **G. Öszy**, îmi iau voe a aduce la cunoștința orea on. public, că în fabrica mea se ecescută tot felul de

CASSE și după toate mărimile din cel mai bun material posibil. Cassele de fier și oțel panțerate se ecescută după cele mai nouă sisteme engleze și americane **sigure contra focului și spargerei** pentru care dau **deplină garanție.**

Atrag atenția onor. public interesat a **nu confunda fabricatele mele** cu alte fabricate, făcute din material slab și prin urmare fără valoare.

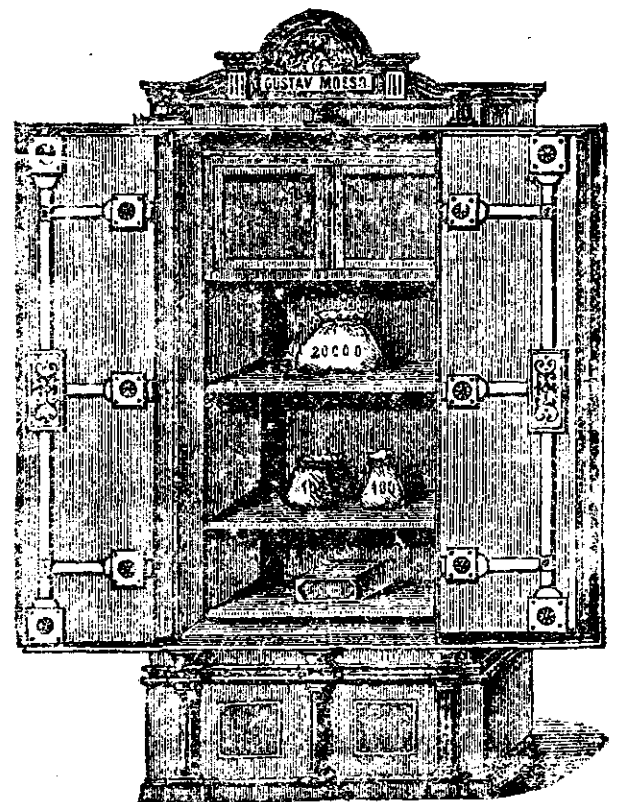
Rugând pe prea on. public pentru binevoitorul sprijin, semnez
cu distinsă stimă:

E. Purece

fabricant de casse

SIBIU (Nagyszeben), Rosennergasse nr. 9.

■ Cataloge de prețuri la cerere gratis și franco. ■

Distins cu medalia de aur la expoziția universală din Timișoara în anul 1907.

Cel mai mare atelier de corsete al industriei casnice din Ungaria de sud.

LAMPÉL REGIN

Temesvár-belváros Zapolya-utca 1.

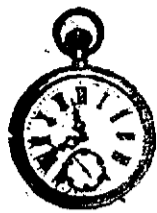
Filiala: Szatmár-németi.

Depozite de modele pentru comandă: Nagy-Beeskerek, Zilah, Gyulafehérvár, Lógos, Nagybánya, — Petrozsény. —

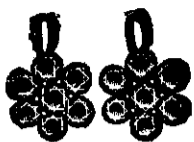
Recomand corsetele mele după măsură, lucrate după industria de casă în atelierul meu lașon și ecescutarea cea mai modernă, precum și dreptiitoare corsete și bandage de pânțece tot așa și corsete pentru fâlii neproporționate lucrate, după precierile igienice. Se ecescutesc preparatari, curățituri și transformări.

IULIU ERÖS

SIBIU (NAGYSZEBEN).

Noutăți în toate soiurile de **oroloage, juvaere, articoli de aur și argint**, cadouri de nuntă și bottez, inele de fidanțare gata, cercei, lanțuri de oroloage, brățare, utensilii pentru biserici și masă, obiecte de lux de toate soiurile în aur și argint.

Fiecare obiect de aur sau argint e examinat oficial și proba oficială vizibilă exact, afară de aceea se garantează în scris, că obiectul e veritabil. Trimitere numai cu rambursă.

Prețurante ilustrate la cerere gratis și franco.

Librărie nouă.

Avem onoare a aduce la cunoștința onor. public, că am deschis în Arad, în locul tipografiei Muskát, în casa bisericii catolice

sub firma Weiss és Klein

o librărie

asortată cu tot soiul de **recvizite de scris, condeie, cerneluri, hârtii, caeite, tăblițe etc. cu un mare depozit de cărți școlare.**

Suntem provăzuți și cu manuale școlare românești recomandate spre întrebuințare de autoritățile școlare.

Cerând sprijinul onor. public, semnăm

cu stimă

librării Weiss és Klein.

Toate cărțile didactice cari apar la tipografia diecezană se află la noi de vânzare.

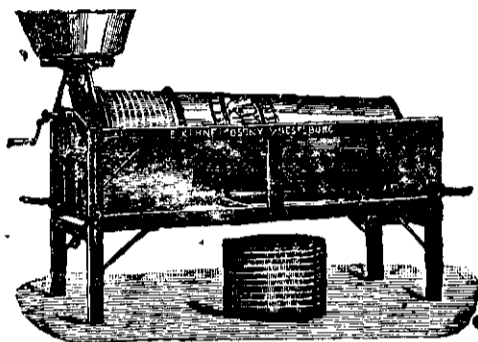
Kovács Soma și soțul, Arad

magazin de mașini de agricultură, de aranjamente diverse: speciale și pentru pivniță.

Reprezentanța singură a fabricantului **KÜHNE E.** din Moson.

Pompe de vin, site, mașini de vinărie, ciururi, mașini de ales neghina, pluguri sistem Sack, mași de sămănat originale

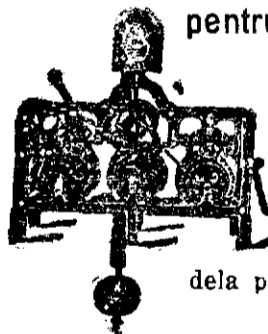
Drill »Hungaria« și de »Moson«.

Recvizite de moară, unelte, țevi de gumă, fântâni.

Ceasornice de turn

pentru palate, case comunale, fabrici, locuințe private

regulează și aranjază mai favorabil,

MÜLLER JÁNOS

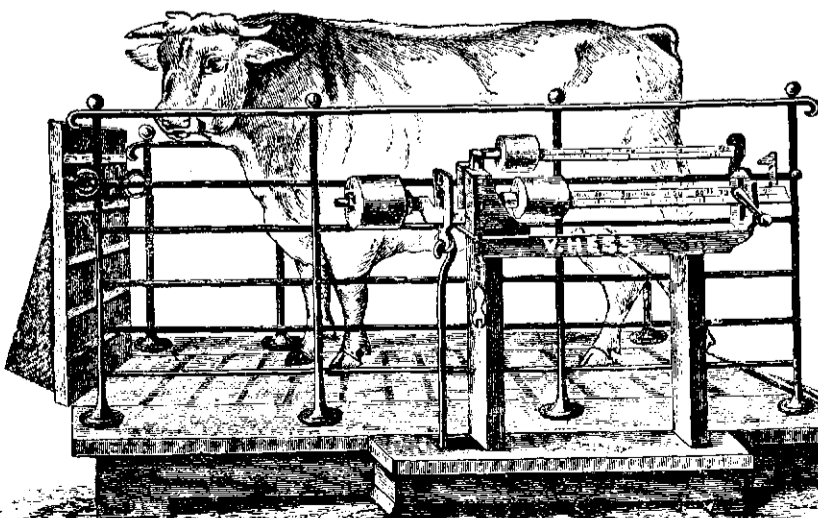
succesorul lui Mayer Károly

dela prima aranjare cu vapor a fabricii de oroloage

BUDAPESTA,

VII., Csömöri-ut 50. (casa proprie).

Cataloge și specificații de prețuri trimite gratis și franco.

Premiat la toate expozițiile la cari a luat parte ca exponent.

Victor Hess Sibiu

Prima fabrică transilvăneană de bascule cu poduri (cumpene)
INTEMEIAT LA 1896. INTEMEIAT LA 1896.

Ofer articole de classa primă:

Basculă cu pod de cântărit vite și cară încărcate poveri.
Basculă pentru vite cu grilaj de fer și întreg tot din fer.
Cântar de magazin și balanțe decimale construcția cea mai solidă pentru trebuințe economice pentru orașe, comune în toate mărimile și eșecutările.

Garanție se dă pentru fiecare cântar.
Reparaturi și schimbări, amăsurați specialității, se execută grabnic.

Referințe dela firme și autorități, pr imul rang, stau la dispoziții.

Liste de prețuri gratuit

Rugăm a observa firma!

Cumpăr

cu prețul cel mai ridicat și vând dela domni haine bărbătești folosite, blăni de călătorie, mobile folosite, casse „Wertheim“, dulap de gheață, unelte de călărit, hamuri, puști și fere vechi, precum și metaluri ori cât de mari și mici.

Tot aci se poate găsi dela licitație luate, 500 bucăți de stofă fină pentru haine cu 5 și 6 fiorini pentru un costum.

Localul prăvăliei mele din Maiu este strada Asztalos Sándor (casa Grabner). Prăvălia de mobile se află pe Arpád-tér nr. 5 în colț (în casa bisericeii izraelite).

După corință merg și acasă și în provincie chemat print'o carte poștala.

Cu toată stima **IULIU HERZFELD.**

Doamnelor!

CREMA LOTUS este cea mai bună și mai nesticăcioasă alifie pentru înfrumșetare, întrebuițându-se atât ziua cât și sara. Delătura totfelul de pete, precum: pistriul, pete de ficat, casuri și buburuze, beșicătura și precugiuni.

Fața primește o culoare frumoasă și curată. SAPUNUL LOTUS e sapun de toaletă, are miros plăcut și se poate întrebuița și fără cremă.

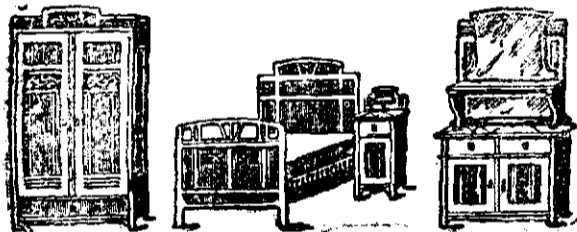
PUDRA DE FLOARE LOTUS în culoare albă, roză și galbină. Pregătită după metoda americană, un mijloc de înfrumșetare înafectiv și admirabil. Se recomandă și doamnelor mai în etate, pentrucă delătura încrețiturii și redă o față tinăra.

Prețuri:
Crema Lotus Cor. 1.—
Sapunul „ „ „ „ „ 1.—
Pudra de floare Lotus, flacon mare „ 2.—
„ „ „ „ flacon mic „ 1.—

Magazinul principal: în grănația de pălării pentru doamne:

A „Párisi nőház“,
SZEGED, Iskola-ut 13 sz.

Comandă din provincie pe lângă rambursă.
Vânzătorilor prețuri scăzute.

Fabrică de mobile.

Cel mai ieftin isvor de a procura mobile e în **TIMIȘIORA.**

Mare magazin cu tot felul de mobile pentru mirese, dormitoare, saloane, cafenele, hoteluri etc., dela cele mai simple până la cele mai elegante.

Primesc tot felul de aranjamente pentru birouri de cancelarii și bolte, pregătirea meselor de biliard după deseme date sau planuite și desemnate de mine; nu altcum și tot felul de lucruri și mobile pentru edificii cari aparțin branșei măsuritului.

Onoratul public poate fi sigur de lucruri solide și serviciu prompt.

Mobile se dau și pe lângă preț plătit în rate lunare.

In așteptarea comandelor, rămân

cu deosebită stimă:

FORMAYER ALBERT
fabricant de mobile în

Temesvár
Gyárvaros, 3 király-u. 6.

Oravicza
Fő-utca.

Se nu mai suferă nimeni!

pentru că poți scăpa de ori-ce durere provenită din răceală prin vestitul

Spirit de gheață (jégzesz).

E singura mângăiere pentru cei ce suferă de podagră ischiași și reumă.

Nu este numai un medicament indispensabil de casă, dar din cauza efectului grabnic și radical chiar o minune.

Di învățător-director **Z. Szöke Albert** din Panczélcséh îmi scrie următoarele:

Spiritul de gheață l'am primit cu mulțămă; mi-a făcut o mare bucurie, că în trei rânduri și anume la o durere de măsea, la durere de stomach, la durere de înțepenirea gâtului și odată la durere da cap l'am folosit cu deplin succes. Il recomand călduros ori-și-cui, căci e o adevărată binecuvântare pentru cei-ce suferă.

Mai cer 3 sticle mari.

Durerea de dinți și de cap încaută deloc de el.

La oboseală, simț de slăbiciune, la esofarea după lucrul greu, la împunsături din coastă, la scrintituri, la dureri de stomach, de piept și la dureri de foale etc, după o singură frecare omul se simte ca de nou născut

Minunatul **Spirit de gheață** a întrecut D-Tale toată așteptarea mea, drept aceea mai cer șese sticle mici din acest medicament escelent. Cu deosebită stimă

Kékellő Josif László, paroch.

Dragă Dle apotecar! Binevoește a-mi trimite cu rambursă șase sticle mici din vestitul

Spirit de gheață (jégzesz)

cu întoarcerea poștei; căci au un efect foarte bun și se pot folosi cu un mare rezultat: și-l recomand foarte călduros ori-și-cui.

Dumnezeu să trăiască pe inventatorul spiritului de gheață.

A tkár **Bander Gábor**, măsur.

E cu neputință a înșira nenumăratele epistole de recunoștință și mulțumită, prin cari e laudat **spiritul de gheață.**

Aceste puține specimene dovedesc escelența și marea lui răspândire într'un timp foarte scurt, încât deja are și imitatori.

Inventatorul și unicul său fabricant este:

Szémann Ágoston

apotecar

HATVAN.

3 sticle mari sau 6 sticle mici trimit franco ori-unde.

Prețul: 1 sticlă mare 1 cor. 20 fil., sticlă mică 60 fil.

Fie-care sticlă e sigilată și numele inventatorului se află atât pe sticlă, cât și pe avisul de folosință.

Pe postă numai 3 sticle mari sau 9 sticle mici se poate trimite.

Să ne ferim de imitațiuni.

Au sosit obiecte de ocaziune!

Brunner Béla

prăvălie de modă și specialități.

Arad, în piața Szabadság nrul 20.

(Strada Forray, palatul contelui Nádasdy.)

Recomandă magazinul său bogat de marfă, unde se pot căpăta cele mai frumoase cadouri de ocaziune.

Pălărilile cele mai moderne, cămeși, gulere, mănuși, cravate, batiste, ciorapi etc.

Mare asortiment de coloniale Franceze și Engleze.

Mare târg de ocaziune!

Prețuri ieftine! Serviciu prompt!

Comandă din provincie se efectuează la moment.

Vânzare de VIN

în mare și mic, producțiune proprie,

din podgoria Șiriei.

Vin nou alb, litra	— cor.	52 fil.
Vin vechiu alb	— "	64 "
Rizling alb	— "	80 "
Schiller (roșu)	— "	56 "
Vin roșu vechiu	1 "	— "
Rachiu de drojdie, fabricat propriu, rafinat și rachiu de prune	1 "	60 "
Pelin sârbesc, veritabil	1 "	20 "

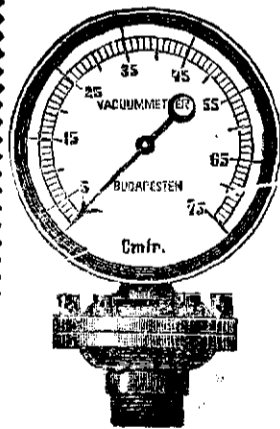
Se poate căpăta la

Quirini Sándor,

Arad, Aulich Lajos-utca 7/e.

Pártos Fivérek

mechanic de cumpene și măsurii atmosferice
BUDAPEST, VII., Barcsay-u. 6.

Gătește măsurii atmosferice în deosebite chipuri și construcții pentru apărarea de aburi de apă, măsurătoare pneumatice (pneumometre), hidro- și pirometre. Măsurii elastice, invelatoare, termometre

Primesc reparaturi cu garanția de un an. Comandele din provincie le efectuează punctual și prompt. Ceasornicele de controlă le repară cu garanția de 3 ani.

Prețuri curente gratis și franco.

Cel mai mare galonar de mobile și podobe femeiești din țară.

Özv. Barcza Györgyné

prăvălie de tapeturi pentru mobile și căruțe

SZEGED.

Fabrică de firețuri de mobile, galoane,

crepuri, crețuri, firețuri de perdele și draperii, ciucuri, tivituri de covoare, nasturi de plapomă, rose, rețele de pat, galoane și ciucuri pentru care funebre.

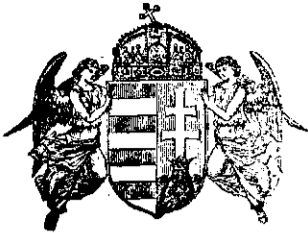
Industria națională!

Industria națională!

Serviciu repede, prompt și ieftin!

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

**TURNĂTORIA
DE CLOPOTE**

Fabrica de
scaune de fer
pentru clo-
pote - - alui

ANTONIU NOVOTNY

TIMIȘOARA-FABRIC

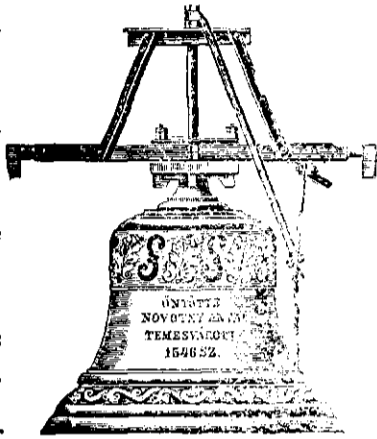
Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase, pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

CLOPOTELE GĂURITE

de dînsul inventate, și premiate în mai multe rînduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S

și au un ton mai intensiv, mai adînc, mai limpede, mai plăcut și cu vibraire mai voluminoasă decît cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă apoi pentru facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător — pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut ca și spre turnarea de toace de metal. — Preț-curanturii ilustrate gratis.

Mașini și biciclete pe rate mici lunare.
Deposit de mașini de cusut de fabrică în Timișoara.

LADÁNYI IZSÓ Temesvár
Belváros, Zápolya-u. edificiul seminarului rom. catolic,
Cont de casă de păstrare la posta reg. ung. și curs Clearing nr. 10.395.
Telefon 577. Adresa de telegramă: Ladányi Izsó

Deposit de mașini de cusut, de brodat, de biciclete, de biciclete cu motor și de părțile lor constitutive.

Mașini de cusut Singer, cu mocici rotunde, Central Borbít (Zentral Bobin) Wheeler-Wilson cu sulturi elastice, de familie și pentru măestri,
Asortiment mare de mătăsă de brodat cu mașina.

Deposit din fabricatele fabricilor Rast și Gasser de mașini de cusut, și ale lui Sander și Graff de mașini de brodat. Stabiliment propriu de reparaturi pentru biciclete.

Croitori de haine pentru domni și uniforme

Fábián és Blázsín, Arad

Deák Ferenc-utca „Vass-szálloda“ épület.

P. T.

Vă aduc la cunoștință, că am ieșit dela firma Schäffer Henrik, unde am fost croitor mai mulți ani și am intrat în tovărășie cu binecunoscutul croitor de haine de domni **Fábián Sándor**. Firma noastră

Fábián és Blázsín

e înscrisă pe cale legală. — Atelierul nostru e montat din nou modern, avem în magazinul nostru tot felul de stoffe moderne englezești și franțuzești, precum și stoffe din patrie, cari sunt din anul acesta, nu învechite în magazin. **Amândoi suntem specialiști în croitorie** și așa nu ținem măstru de croitorie și facem și pe calea aceasta economie, folosind cel mai bun material și avem la dispoziție lucrători buni, prin urmare lucrăm mai ieftin ca alți croitori, de ceea ce vă veți convinge dacă veți face o comandă de probă.

Dacă suntem chemați în provincie, ne ducem fără să socotim cheltuelile de drum, în cazul când putem conta la binevoitoarea comandă.

Cu deosebită stimă:

Fábián és Blázsín

confectionatorii uniformelor funcționarilor motoarelor și ai trenurilor unite Arad-Csanádi.

Slănină maghiară de prima calitate afumată, sărată, grosesă și albă ca zăpada. Se manipulează curat, igienic. Greutatea unei părți e dela 35 până la 70 Kilograme. E foarte bună pentru servitorime de țară, muncitori, secerători și la tot felul de lucrători. Prețurile sunt foarte moderate. — Afară de aceasta:

Cărbuni pentru treerat, oleiu și unsoare de mașină.

Cânepă de prima calitate și sacuri și pânze foarte bune.

Oleiu de trăsuri.

Gunoiu artificial pentru îngunoierea terenului de toamnă.

Materie de zidire.

Sare, sare de vite în presă și formă de praf.

Toate acestea sunt spre cumpărare la

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet — în Arad.

Și membrii cari nu iau parte din reuniune, vor fi serviți în modul cel mai bun pe lângă prețurile cele mai moderate.

HAINE pentru copii Albituri pentru dame! Blouse
en gros Export en detail.
ȘORTURI!

FRANK & BERG, Versecz.

„La Fortuna“. Andrassy-ut (Casa proprie). „La Fortuna“.

Cea mai mare casă de comerț de șorturi în Ungaria de sud!

Cea mai ietfină casă de comerț!

Oferă pe lângă magazinele colosale un mare asortiment pentru ales de articole solide și bine lucrate ca:

Șorturi, Albituri de Dame, Juponi de Cloth, Lüster și Flanel.

◆ Pe lângă prețurile de fabrică, că ultimilor și recunoscut de moderate. ◆◆◆◆◆

Șorturi de băieți din pânză și „Cöper“.

Șorturi de copii mai mici din tot soiul de stofă cum: Cöper, Creton, Cloth, Lüster, Batist și Zephir.

Șorturi de fetițe, Facon „Reform Fortuna“, Forma apărută cu marcă. În prelucrare elegantă și eminent cusute.

Șorturi de dame în 130 de Facon-e dela 44 bani până la 1.30 Cor.

Șorturi de casă în două părți late și frumoasă cusute cu fir à 68-80 bani.

Șorturi „Cloth“ cu Volant și fir à 60 bani.

Șorturi de damă „Cloth“ în prelucrare cea mai elegantă cu peste 100 de Facon-e cu asortiment foarte mare și mereu variat à 60 bani până în 2.80 cor.

Șorturi de Batist } albe, foarte draguțe cu broderii, colțuri și croșetării, à 50 bani până la 1.20 cor.

Șorturi de Helveția de Batist, albe, toate pline de croșetării, o prelucrare admirabilă, foarte durabile, à 1.20-2.80.

Șorturi de dame »Reform« ! în prelucrare elegantă, foarte bună din „Cöper“ foarte bun și cu culoare veritabilă. 1.80-2.80 cor

Juponi de Cloth în asortiment mare și mereu variat cu ajour și volante croșetate dela 2.80 cor. în sus.

Jachetele noastre de desupt Chloth și Șortele se bucură de o mare, durabilă popularitate în public din care cauză am fost nevoiți a mări încă odată aceasta divizie de mărfuri.

◆◆◆◆◆ Revanzătorii primesc la dorință mustre. ◆◆◆◆◆

◆◆◆◆◆ Dacă nu se potrivește ceva, se poate trimite înapoi. ◆◆◆◆◆

Primim zilnic multe comenzi ulterioare și scrisori de recunoștință

Principiul nostru este: Numai marfă nouă, solidă, facon eminent, material bun preț fix cu »Fortuna«.